

KAUBANDUS-TÖÖSTUSKOJA

TEATAJA

Nr. 4. III aastakäik

15. veebruaril 1928.

Ilmub kaks korda kuus.

Tellimishind:

Aastas . . .	kr. 2.50
Poolaastas . . .	1.50
Välismaale . . .	5.00
Poolaastas . . .	3.00

Toimetus:

Kaubandus-tööstuskoda, Tallinn, Lai t. 45
Kõnetraat 17-77, toimetaja kodus 1-35
Toimetaja kõnetunnid: igal äripäeval 12—2 p. l.

Kuulutuste hinnad:

1/1 lhk.	kr. 40.00
1/2 "	22.00
1/4 "	12.00

Kaanekthgedel—krokkuleppel

SISU: Seačus kõlvatu võistluse vastu võitlemiseks tuleks kiires korras maksmat panna. Uus tempelmakse seadus. Kuhu jõuame nii? Saksa-Eesti tollisõja eel? Äride ava-ajast Tallinnas. Väliskaubandus 1927 a. 20 aastat maksukomisjoni liikmeks. Kaubandus-tööstuskoja teateid. Majanduslikke teateid kodu- ja välismaalt. Tolliteateid. Uued seadused ja määrused. Äriettevõtete koosolekuid. Turgude ülevaateid. Välisbörsid. Kaubahindu. Tallinna börsi kursisedel.

Seadus kõlvatu võistluse vastu võitlemiseks tuleks kiires korras maksmat panna.

Eelmises numbris teatasime, et kaubandus-tööstuskoda on töötanud välja seaduseelnõu, mis sihitud kõlvatu võistluse vastu võitlemiseks. Koda on selle elnõu ka juba valitsusele esitanud.

Seda sammu tuleb tervitada. Meie ärielus avalduvad mitmed nähtused, mis ei sobi kaupmehe eetikaga, meil tarvitatakse võistluse tuhinas sagedasti sarnaseid võtteid, mis mujal ilmas kaelakohtuliselt karistatavad. Raakimata veel sellest, et sarnased võtted tarvitajaid eksiteele võivad viia ja nii ausale kaubandusele kuigi austavad ei ole.

Kujukaks näiteks võiks tuua Viljandi lehes „Oma Maas“ nr. 9 ilmunud kirjutist „Halb ja hea saiajahu“, millisel kirjutisel käega katsutav sihulik tendents. Seal on avaldatud hariliku ajalehe artiklina kirjutis, kus ühe Eesti suurveski (k.-m. J. Puhk ja Pojad) jahusid maha tehakse ja teisele suurveskile — võistlejale — selle arvel reklaami lüüakse. Sealjuures on see artikkel niivõrra läbipaistev, et sugugi raske ei ole tema autorit ära tunda.

Meil on harjutud avalikku sõna austama ja seda, mis ajalehes tõsise kirjutisena ilmub, ka tõsiselt võtma. Kahjuks näeme aga, et mitteausad võistlejad mitte üksnes avaliku sõna kuulutuste

veergudega ei lepi, vaid ilmsüütuse ja erapooletuse maski all isiklikkudes huvides talitama tikuvad, viies sellega tarvitajaskonda eksiteele, rikku des ausa võistluse põhimõtet.

Ei või ühelegi ettevõtjale, olgu see kaupmees või tööstur, pahaks panna, kui ta oma kaubale või valmistustele reklaami teeb. Reklaam on kogu kultuurilises äriilmas tarvilikuks tunnustatud. Kuid ka reklaamil on oma piirid ja eetika. Reklaamides oma kaupu ei tule korralikul kaupmehel mõttessegi oma konkurendi kaupu maha tegema hakata, liiategi veel ebaõiglaste ja väljamõeldud andmetega. Sarnane võistleja langeks Lääne-Euroopas avaliku põlguse alla ja, veel rohkem, tal tuleks kohtulikult vastutust kanda.

„Oma Maa“ õiendab oma lehe 14. n-ris, et sama lehe 9. n-ris ilmunud artikkel „Halb ja hea saiajahu“ — on kellegi poolt kuulutuse n a lehte paigutatud ja et toimetusel selle artikliga midagi ühist ei ole.

Sellega püüab lehe toimetus ennast puhtaks pesta. Kuid vaevalt läheb see tal korda. Sest artikkel, mis eneses lubamatut reklaami teeb ja võistleja kaupadest halvaks panevaid andmeid sisaldab, oli paigutatud lehte ilma vähemategi tunnusmärkideta, mis oletada laseksid, et see kuu-

Iutus on, küll aga on ta paigutatud muude toimetuse materjalide hulka, kannab väljamõeldud allkirja ja teda võib täiesti võtta kui toimetuse soovil ja heakskiitmisel avaldatud kirjutist.

Ajalehe toimetuse, kes sarnasel kombel „kuulutusi“ oma lehte mahutab, ei ole kas erapooletu või ei ole teadlik toimetuse suurtest ülesannetest. Nii ei vabane ta ka moraalsest vastutusest. Muidu võiks ju juhtuda, et igasugu valimata sisuga kirjutis, mis sihilikult toimetusele saadetakse, toimetuse materjalide kohal ja kombel avaldatakse, sellega lugejaskonda eksiteele viiakse — kas või raha eest — ja alles mõni aeg hiljem tagant järele seletatakse, et, vaadake, see oli ju kuultus! Ega meil siis kogu aasta ümber esimene aprill ei ole, kus kergeusklikkudele sarnased ninanipsud lubatud.

Uus tempelmaksuseadus.

V. Simsivart.

Majandusringkondade poolt pikisilmi oodatud tempelmaksuseadus on jõudnud viimaks ometi riigikogu pleenumisse. Et aga erikomisjoni poolt riigikogule vastuvõtmiseks esitatud seaduseelnõus leiduvad veel nii mõnedki normid, millised vajaksid muutust, siis lubatagu minul siinkohal neile tähelepanu juhtida. Käesolevas kirjutuses tahan käsitada tempelmaksuseaduse eelnõu äritegevuse, eriti aga panga- ja kinnitussasjanduse seisukohalt.

Kuid peab ühtlasi ka ära märkima, et tempelmaksuseaduse eelnõul on tunnustamiseväärtd paremused võrreldes maksva seadusega. Ses mõttes peab kõigepealt alla kriipsutama asjaolu, et uus tempelmaksuseadus töötab kaotada selle selgusetuse, mis meil valitseb praeguse olukorra juures, kus meil ühteaegu on maksvad kaks seadust: okupatsiooniaegne ja veneaegne, viimane subsidiaarseadusega. Maksuseaduste kohta maksvat nõudmist, et seadus peab sisaldama täpseid määrusi, millal ja missugusel määral kodanikud on kohustatud andma osa oma varandusest riigikassale, on tempelmaksuseaduse eelnõus püütud võimalikult rahuldada, mis on ka võrdlemisi hästi korda läinud. See on saavutatud seaduse jaotamisega kahte ossa: 1) tempelmaksustamise alused (seadus kitsamas mõttes) ja 2) tariif, kus on maksustamisobjektid üksikasjaliselt ära tähendatud. Tariifi eraldamine on sündinud maksnikkude huvides: see kergendab seaduse käsitamist, sest võimaldab kergesti vastust leida maksnikku huvitava konkreetse küsimuse peale ühe või teise dokumendi tempelmak-

Kultuurilises ilmas nõutakse ajalehe toimetustelt ka vastavat kasvatust ja korrektsust.

Eesti kaupmeeskond ei ole veel mitmeski tükis oma Lääne-Euroopa ametivendade tasapinnani jõudnud, mitte üksnes reklaami- ja müügi- oskuses, vaid ka eetikas ja korralikkuses. Seepärast on hädatarviline, et seadusandja peaks andma määruised, mis piiri paneksid lubamatule ja kõlvatule võistlusele. Oma kaupu reklaamida on igapähe lai võimalus, kuid võistlejate vastu välja astuda kõlvatute abinõudega on alatus ja kuritegu. Kes sarnaseid abinõusid tarvitab, annab iseenesest kõige parema tunnistuse, kuivõrra madala kultuurilise tasapinnaga võistlejaid veel meie kaupmeeskonna peres leidub. Ja nende vastu tuleb seaduse karmil käel välja astuda.

suhtes. Tariifi eraldamise poolt räägib veel asjaolu, et eraldatud tariifi juures on seadus painduvam. Tariif on mõjutatud kõigepealt puhtfinantspoliitilistest, teatud määral ka sotsiaalpoliitilistest kaalutlustest; siin räägib mõjuvalt kaasa riigi rahanduslik seisukord. Viimase muutumisel võib tekkida ehk juba mõne aasta pärast tarvidus tempelmaksumäärade muutmise järgi. Eraldatud tariif lubab teha temas vastavaid muudatusi, ilma et seda tarvis oleks teha seadusega terves ulatuses.

Peab veel lähendama, et võrreldes praegu maksvate seadusnormidega on eelnõus dokumentide tempelmaksustamise korra ja aja küsimus otstarbekohasema ja täpsema lahenduse leidnud. Ka tempelmaksu alal tekkivate tülüküsimuste lahendamine on teisele alusele seatud. Senine kord, kus appellatsioon instantsina esines rahaminister, on muudetud ses mõttes, et kaebused otsekoheste maksude peavalitsuse otsuste peale antakse administratiivkorras rahukokku. Viimaseks instantsiks oleks aga riigikohtu administratiivosakond. Väikesed asjad otsustatakse lõpulikult otsekoheste maksude peavalitsuse poolt.

Et rahaminister tahetakse vabastada puhtjuriidilist laadi tülüküsimuste lahendamisest, on täiesti arusaadav, kuna ministril, olles koormatud tööga ministeeriumi juhtimisel, puudub võimalus alati küllalt süveneda tülüküsimuse lahendamisse.

Teistest paremustest peab veel nimetama seda, et trahv on asetatud teatud piiridesse. Trahv

on tehtud olenevaks toimingu summast, ta ei tohi tõusta üle 5% summast, mille järgi dokument tempelmaksustamisele kuulub (§ 19).

Kuid samas paragrahvis sisaldub mittejärjekindlus küsimuses, kelle kanda jääb trahv, kas ühingu enese või tema juhatuse liikmete. Nimelt määrab § 19 esimene lõige, et „Tempelmaksu maksmise kohta käivate määruste rikkumises süüdlased eraisikud, ühingud, seltsid ja asutused, kelle peal lasub vastutus tempelmaksu maksmise eest, langevad trahvi alla jne.“ Kolmas lõige aga kõlab järgmiselt: „Kui seadus on rikutud ühingu, seltside ja asutuste poolt, tulevad trahvid määrata eestseisuse või juhatuse liikmetele ja...“ Kuna eksimised tempelmaksuseaduse vastu ei ole kaugelki alati pahatahtlikud, vaid seaduse eksliku tõlgitsemise tagajärjeks, siis ei saa trahvi määramist igal juhtumisel juhatusliikmetele isiklikult mitte õigeks pidada. Seepärast tuleksid eksituse tagajärjel tekkinud trahvid, nagu teisedki äritegevusest saadud kahjud, jätta seltside ja ühingute kanda. Pealegi on aktsia- ja osäühisuste seaduse järgi seltsil alati võimalus juhatuse liikmete poolt pahatahtlikult või hooletuse läbi seltsile sünnitatud kahju neilt sisse nõuda.

Mis puutub tempelmaksu tariifisse, siis peab tähendama, et lihttempelmaksu määrad poogna või dokumendi pealt on mõõdukad, kuna protsentuaalsed kõrgetena tunduvad.

Üle minnes tariifi üksikute määrade juure peab kõigepealt tähelepanu juhtima aktsiate ja osatähtede jaoks ettenähtud tempelmaksule, mis on liig kõrge ja nimelt 2% väljalaskevõi nominaalhinnast, seda mööda, kumb suurem. See maks kujutab enesest õige kõrget kaudset kapitalimaksu, mis aktsia- ja osäühisustel lasuvate kõrgete otsekoheste maksude kõrval (kapitali-, kasuprotsendi- ja tulumaks) ei ole küll kuidagi õigustatud. Meil peetakse väliskapitali investeerimist meie ettevõtetesse soovitavaks, kuid sarnaste kõrgete maksudega tehakse sellele takistus. Samuti takistavad kõrged kapitalimaksud ka meie oma kapitali kogumist suuremateks ja tugevamateks ettevõteteks ja üldse mõjuvad halvavalt ettevõtlikkusele. Meil on alati toonitatud meie suuremate ettevõtete ja eriti pankade omakapitalide väiksust, kuid kõrge tempelmaksu läbi tehakse nende suurendamisele raskusi. Põhjendusi võib leida veel kuidagi puhaskasu kõrgelt maksustamisele, kuid sarnane äritegevuseks kokkupandud kapitali maksustamine ei ole kuidagi põhjendatav ja on kahjulik rahvamajanduse huvide seisukohalt. Seepärast peaks küll aktsiate ja osatähtede tempelmaksu alandama 1%-ni.

Arusaamata põhjusel on püsima jäänud välismaa krediitasetuste aktsiate ja osatähtede kohta eriti kõrge tempelmaksu määr ja nimelt 4%, kuna teiste välismaa ettevõtete aktsiad ja osatähed kuuluvad 2%-lise tempelmaksu alla. Kuna sisemaa aktsiaseltside suhtes on see vahe täiesti õiglaselt kaotatud, oleks loogiline ka välismaa ettevõtete jaoks ühtlane norm maksuma panna, kuid sel asjaolul ei ole suurt tegelikku tähendust meie majanduselu kohta, sest ei ole oodata, et lähemal ajal leiaks aset Eesti kapitali vähegi tunduval määral mahutamise välismaa ettevõtetesse ja nende aktsiate ilmumine meie rahaturule.

Kupongilehtede pealt ette nähtud 1%-line tempelmaks, mis kujutab enesest perioodilist kapitalimaksu, on veel vähem põhjendatud kui tempelmaks aktsiate ja osatähtede pealt nende väljandmisel ja on samadel põhjustel soovimata. Paljud riigid ei tunne üldse sarnast tempelmaksu, näiteks Soome, Rootsi, Daani, Hollandi, Belgia j. t. Kui ei peeta võimalikuks tempelmaksu kupongilehtede pealt täielikult kaotada, siis võiks teda vähemalt alandada 0,5%-ni väärtpaberi nominaalhinnast.

Edasi tuleks tähelepanu juhtida kinnituselepingute pealt määratud tempelmaksu normidele (tariifi § 25). Eriti kõrgena tundub tule, pikse ja plahvatuse vastu tehtud kinnituselepingutelt määratud tempelmaksu — 0,05% kinnitussummast, kuid mitte üle 20% kinnituse preemiast. Siinjuures on aga arvesse võtmata jäetud asjaolu, ei isikud, kes niisuguseid lepinguid teevad, ei aja seega taga mingit ärilist sihti ega püüa saada majanduslikku kasu, vaid teevad seda ainult selleks, et ennast võimaliku õnnetuse korraks kindlustada. See on rahvamajanduse üldistes huvides, sest vastasel korral langeksid isikud, keda tabanud tuleõnnetus, riigile ja kogukonnale kooraks. Seepärast ei tohiks teha kõrge tempelmaksuga tulekinnitusele takistusi, vaid peaks soodustama tulekinnituse laiemalt tarvitusele võtmist. Tempelmaksu kõrguse määramisel peaks veel silmas pidama asjaolu, et kõrgud tempelmaksumäärad vähendavad meie kinnitusseltside võistlusvõimet välismaa omadega. On olnud sarnaseid juhtumisi, kus preemiad oleksid kannatanud võistluse välja, aga kõrge tempelmaks sai põhjuseks, et võrdlemisi suured kinnitused anti välismaale. Mõõdukama tempelmaksu juures oleksid kinnitused meie kinnitusseltsidele antud ja teatava summa oleks siis ka riik tempelmaksu näol saanud. Välismaal on tempelmaks suuremalt jaolt kinnituselepingute pealt tunduvalt madalam; mitmes riigis on väiksemad kinnitused hoopis va-

bad tempelmaksust. Ettetoodud põhjustel peaks alandama tempelmaksu lepingute pealt tule, plahvatuse ja pikse vastu, vähemalt sel määral, et tempelmaksu ülemäär ei tõuseks üle 10% kinnituse preemiast.

Eelpool tulekinnituse pealt kõrge tempelmaksu võtmise kohta ettetoodud väited on samuti maksivad ka teiste kinnituslade kohta. Alla kriipsutama peab aga veel asjaolu, et transportkinnituse pealt on tempelmaks senise 1% pealt tõstetud 2%-ni kinnituspreemiast, mis ei ole kuidagi viisi põhjendatud. Transportkinnitusala on meil välismaa tugeva võistluse tõttu üldse nõrgalt edenenud ja tempelmaksu kõrgendamisega väheneks tema võistlusvõime veelgi.

Edasi ei saa ka nimetamata jätta hoiuleandmise lepingute jaoks ettenähtud liig kõrget tempelmaksu määra, s. o. 0,2% hoiuleantud varanduse väärtusest (Tariif § 21). Hoiuleandmise lepingut ei või tema majanduslikult tähenduselt lugeda võrdseks võlakohustusega või ostumüügi lepinguga, missugustega ta tempelmaksu suhtes ühele kõrgusele on seatud. Tuleb arvesse võtta, et varanduste hoiuleandjad ei ole mitte juhitud majandusliku kasu püüdest, vaid nende eesmärk on ainult oma varanduse alalhoidmist kindlustada. Kuna raha hoiuleandmise dokumentid käivad eelnõu järgi 0,1%-lise tempelmaksu alla (riigikogu erikomisjoni poolt täiesti põhjendatult alandatud 0,2% pealt 0,1%-ni), ei ole ka sugugi loogiline lepinguid muude varanduste hoiuleandmise üle kõrgema tempelmaksu alla seada. Seepärast tuleks ka tempelmaks nende lepingute pealt alandada 0,1%-ni.

Täiesti arusaamata põhjusel on välja jäänud senini maksev erand pankadesse väärtuste hoiuleandmise lepingute kohta, millised on praegu vabad tempelmaksust. Ei tahaks uskuda, et see oleks meelega välja jäetud. Hoiuleandmise lepingute kohta eelpool juba tähendatud põhjustel tuleks see erand ka uude tempelmaksuseadusse sisse võtta, sest vastasel korral vaevalt enam leidub pankadesse väärtuste hoiuleandjaid.

Ka pankade poolt neile panditud varanduste hoiuleandmise üle tehtavad lepingud tuleksid vabastada tempelmaksust, sest need ei väljenda mitte iseseisvat äriteimingut, vaid on ainult võlalepingu järelmaksuks. Vastasel korral sünniks siin kahekordne tempelmaksustamine, mis raskesti finantsoperatsioonide läbiviimist ja kõrgendaks kaudselt laenuprotsenti.

Tariifi järele kuuluvad komisjonilepingud 0,2%-lise tempelmaksu alla, mis arvatavasti komisjonil müüdüd või komisjoni alusel ostetud kauba väärtusest. Paistab, et siin on lahti-

seks jäänud tee kahekordsele tempelmaksustamisele, sest tempelmaksustamisele kuulub: 1) dokument, mis komisjoni ja komisjonääri vahel korra määrab 0,2%-sel määral ja 2) komisjonääri poolt kaubaostjatele antavad arved, samuti 0,2%-lisel määral. Õiglasem oleks komisjonilepingute pealt tempelmaks määrata mitte kauba koguväärtusest, vaid selle summa pealt, mis komisjonäärile tasuks toimingut eest jääb.

Kui siiski peaks see tempelmaksustamiseviisi komisjonilepingute kohta maksu jääma, tuleks tingimata eraldada teistest komisjoni toimingutest panga komisjoni operatsioonid, s. t. toimingud, kus pank esineb komisjonäärina, näiteks inkasso või väärtpaberite ost ja müük kliendi ülesandel ja arvel jne., sest panga komisjon on protsentuaalselt tehingu objekti väärtusega võrreldes õige väike. Sagedasti on panga komisjon vähem ehk umbes sama suur kui ettenähtud tempelmaks. Arvesse võttes veel asjaolu, et panga komisjoni toimingud sünnivad peaaegu eranditult tempelmaksustatud objektidega, võiks panga komisjoni toimingud vabastada tempelmaksust. Kui aga seda ei peeta kuidagi võimalikuks, siis tuleb küll panga komisjoni toimingute suhtes tempelmaksustamise alus muuta ses mõttes, et määratakse protsentuaalne maks panga komisjoni tasusumma pealt. Komisjonilepingute jaoks tariifis ettenähtud miinimum 1 kroon on ka liig kõrge.

Vastutuslepingute (garantiide) pealt (tariif § 23) ettenähtud 0,2%-line tempelmaks on liig kõrge, sest vastutuslepingut ei saa lugeda võrdseks näiteks laenu või ostumüügi lepinguga. Vastutusleping ei ole mitte iseseisv leping, vaid tema aluseks on tingimata mingisugune teine äriteiming. Seepärast peaks vastutuslepingute pealt tempelmaksu alandama 0,1%-ni.

Uttest tempelmaksuobjektidest peab tähelepanu pöörama akkreditiividele, milliseid tahetakse 0,2%-lise tempelmaksu alla panna, välja arvatud sularaha eest väljaantud akkreditiivid. Seni on akkreditiivid vabad olnud tempelmaksust. Ka välismaal ei kuulu akkreditiivid tempelmaksu alla. Tempelmaks akkreditiivide pealt lasuks esikätt just eksportkaubanduse peal, sest import-akkreditiivid on viimasel ajal meil õige haruldaseks jäänud. Vastava tollipoliitika püütakse meil igapidi soodustada eksportkaubandust, tempelmaksuseaduse kaudu aga panna talle uus maks peale, mis ei ole sugugi loogiline. Seepärast peab küll soovutama jätta akkreditiivid tempelmaksu alt vabaks.

Tariifis on ka välisvaluuta ost-müük väärtpaberite ostu-müügiga ühtlaselt 0,05%-lise tempelmaksu alla viidud. Väärtpaberite ostu-müügile-

pingute tempelmaksustamine on arusaadav, kuid teisiti on välisvaluutaga. Välismail on peaaegu igalpool välisvaluuta ost-müük tempelmaksust vaba. Rahaasjanduse seisukohalt ei ole välisvaluuta ostu-müügi tempelmaksustamine soovitatav.

Riigikogu erikomisjon, kes üldiselt üles näitas tunnustamisväärt arusaamist nii mõnegi äri-toimingu pealt rahaministeeriumi kavasa ettenähtud liig kõrge tempelmaksumäära suhtes, on aga täiesti arusaamata põhjusel tariifis kustutanud punkti, milles oli ette nähtud hüpoteekpankade nimele tehtavatele hüpoteekidele madalam tempelmaksumäär ja nimelt 0,5% hüpoteegi summast. Seega on ka need hüpoteegid viidud üldise määra, s. o. 1%-lise maksu, alla. Vaatamata sellele, et meil on üldiselt tunnustatud äritegevusel lasuvate maksude vähendamise vajadust, on komisjon siin otse vastupidiselt talitanud. Tööstusettevõtetele peaks nende pikaajaliste laenude üleviimist hüpoteekaaralusele soodustama ja maksukoormatust finantsoperatsioonide läbiviimisel kergendada; eriti nüüd, kus meil on asutatud riigi pikalaenupank. Seepärast tuleks küll uuesti tähendatud kergendus hüpoteekpankade nimele tehtavate hüpoteekide kohta sisse võtta.

Ei saa ka märkimata jätta üht arusaamatust, mis tariifis (§ 54, p. E) aset leiab.

Seal on öeldud, et tempelmaksustamisele kuuluvad: „Rahasaatmise dokumendid või kirjad, millega üks isik või asutus palub või käsundab teist asutust või isikut tema järel võlgu olevat või temalt laenatavat rahasumma maksma kolmandale asutusele või isikule arve õiendamiseks mingisuguse toimingu järgi, s. o. kui sarnane dokument asendab võlakohustust — 0,2%-lisel määral maksaolevast summast.“ See ei ole aga midagi muud kui maksukäsk, mis rahasaatmise dokumendiks nimetatud. Näib, et eelnõu kokkuseadja on juhitud olnud kartusest, et n. n. rahasaatmise dokumente või kirju võidakse tarvitama hakata võlakohustuste asemel tempelmaksust möödapääsemise sihiga. Kuid see kartus on täiesti põhjendamata, sest kiri või dokument, mis sisaldab maksukäsku, ei asenda veel võlakohus-

tust. Alles siis võib sarnane dokument asendada võlakohustust, kui käsusaaaja varustab selle oma aktseptiga, s. t. allkirjaga, millega ta tunnustab ennast kohustatuks antud käsku täitma. Kuid siis kuulub see dokument või kiri juba tariifi nr. 54 punkt C alla, mille järgi lepingud, võlakohustused, kviitungid, teadaanded ja muud paberid, millel võlakohustuste tähendus, käivad tempelmaksu alla 0,2%-lisel määral. Riigikogu komisjon on juba ka arusaamisele tulnud, kui hädaohlikuks see punkt rahasummade liikumisele pankade kaudu oleks võinud saada, kui ta muutmatult püsima oleks jäänud. Seepärast on erand tehtud n. n. pankadele antavate rahasaatmise dokumentide kohta, neid tempelmaksust vabastades. Kuid tarvis on veel kaugemale minna ja see punkt kui täiesti üleaarne ja põhjendamatu, üldse välja äätta.

Peab veel tähendama, et ka termin „pankadele antavad rahasaatmise dokumendid“ on eluvõõras, sest pangapraktikas ei tarvitata sarnast nimetust. Klientide poolt pankadele tehtavaid ülesandeid rahasummade üleviimise kohta nimetatakse lihtsalt maksukäskudeks.

Samuti ei ole tariifis (§ 54 p. D) tarvitatud termin „rahasaatmise piletid“ õnnelik. Harilikult nimetatakse pangatransferte Eesti keeles maksutähtedeks.

Lõpuks peab veel tähelepanu juhtima asjaolule, et pankade poolt vekslite diskonteerimisel klientidele antavate, n. n. diskonto-nota'de kohta, milles näidatakse diskonteerimisel võetavate protsentide ja kulude summa, peaks igasuguste arusaamatuste ärahoidmiseks tariifis leiduma märkus, et need ei kuulu tempelmaksustamisele. See on ju ka täiesti õigustatud, sest siin on tegemist tempelmaksustatud objektidega — vekslitega.

Samuti peaks tariifis nende punktide juures, mis konto-korrent- ja jooksvat arvet käsitavad, leiduma märkus, et pankade pool klientidele saadetavad teadaanded arvete debiteerimise ja krediteerimise kohta on vabad tempelmaksust. Ehk see küll juba seadusest enesest järgneb, kuid igasuguste arusaamatuste ärahoidmiseks oleks see tarvilik.

Kuhu jõuame nii?

Meie lõunamaakondade heeringakaubandus tervelt Riia kaudu, suhkrust — 52⁰/₀, soolast — 15⁰/₀.

(Algus „Kaub.-tööstuskoja Teatajas“ nr. 3.)

V. T.

Kui nüüd arvestadagi kõikide nende kaupade vedu meie raudteedel nende tegelikul pikkusel üheltpoolt Tartu-Valga, s. o. 83+4-kilomeetrili-

sel piirkonnal ja teiselt poolt jällegi Irboska-Valga, s. o. 119+4-kilomeetrilisel teel, ja lõpuks Valka veetud kaubad 4-kilom. teel (tegelik kau-

gus Valgast Läti piirini), siis saame ülaltoodud kaubaliikumiste andmeid „Eesti Statistikas“ avaldatud andmetega kaupade sisseveo kohta kõrvuti seades, järgneva pildi võõraste käte läbi

liikunud kaubaläbikäikude osatähtsuste kohta meie lõunamaakondade kaubaliikumises (tonn.-kilomeetrites):

Kohalikkude kaupade vedu laiaroopalisel raudteel 1926./27. a.
(tonn-kilomeetrites.)

	Suhkur	Soola	Heeringad	Raud	Laud ja plankud	Liiprid	Propsid
Üldiselt	1.185 022	1.629.186	736.010	824 094	9.422.188	931.785	5.517.694
Sellest:							
a) Tapa-Tartu	313.997	432.947	177.622	244.483	2.699.215	121.473	832.923
b) Tartu-Valga	47.749	148.239	113.368	46.442	401.303	76.847	117.030
1. Tartu	12.600	2.870	115.750	2.330	—	—	—
2. Valga	4.530	2.700	2 340	320	32.720	964	1.360
Kokku b. 1.+2.	17.530	5.570	118.090	2.650	32.720	964	1.360
%/%	35,9	3,8	(105,0)	5,7	8,15	1,25	1,16
d) Valga-Irboska	76.735	247.958	62.190	32 013	395.489	67.448	57.957
1. Võru	28.080	21.100	47.000	2.470	—	—	—
2. Petseri	19.850	32.510	32.470	—	—	—	—
3. Irboska	—	4 000	—	—	—	—	—
Kokku d. 1.+2.+3.	47.930	57.610	76.470	2.470	—	—	—
%/%	62,5	23,2	(122,7)	7,7	—	—	—
b.+d.	124.484	396.197	175.558	78.455	896.792	144.295	174.987
Sellest võõrad vedod . . .	65.060	63.180	194.560	5.120	32.720	964	1.360
%/%	52,2	15,9	(110,1)	6,5	3,65	0,68	0,78

Selgub pilt on tõsiselt mõtlemapanev, otse haarav. Silmapilgul vaatluse all olevatest sisseveokaupadest langeb juba ainsa suhkru juures Riia kaudu veetud hulga arvele 52,2%, s. o. üle poole kõigist meie lõunamaakondades laiaroopalisel raudteel veetud suhkrust. Soola hulga osatähtsus on küll vähem, kuid kõigub jällegi omakorda 15,9% juures, moodustades seega ümmarguselt 1/6 lõunamaakondades veetud soolast. Kuid juba heeringatega näib olevat seisukord kujunenud isegi sarnaseks, et oma lõunamaakondade heeringatega varustamisest oleme eemale tõrjutud täiesti. Ainult raud on veel kaubaese, mille juures ulatub Riia kaudu veetud hulga osatähtsus „kristliku“ 6,5 protsendini.

Seisukord muutub aga sootu tõsisemaks, kui võrrelda kõikide nende kaupade eeltoodud sisekaubanduslikke osatähtsusi väliskaubanduslikkudega, s. o. osatähtsustega vastavate kaupade üldsisseveost. Siis selgub üllatuseks, et kõik meil viimati selgunud sisekaubanduslikkude osatähtsuste arvud on väliskaubanduslikkude omadest õige tunduvalt (2—5 korda) suuremad. See selgub nimelt, kui mainida, et samal 1926. aastal Valga kaudu (Riia kaudu) sisseveetud suhkru

hulga osatähtsus ulatub vaid 11,4 protsendini (1925. a. 6%!) meie tolleaegsest suhkru üldsisseveost, mitte aga 52,2 protsendini, nagu see on suhkru siseliikumises.

Samuti veeti Valga kaudu 1926. aastal 8,4% (1925. a. 2,7%) soola, 15,9% vastu siseliikumises.

Heeringate juures on see vahekord jällegi 28,4% (1925. a. 22,4%) 100% vastu, ning raua 1,4%—6,5 % vastu siseliikumise osatähtsuses.

Sama lugu kordub, ehk küll juba tunduvalt vähemal määral, Valga kaudu toimuvast metsamaterjalide väljaveosast, sest laudade ja plankude 4,5-protsendilise osatähtsuse juures meie vastavast üldväljaveost moodustavad nad tegelikult Tartu-Valga piirkonnas veetud hulgast jällegi 8,2%. Üldiselt küünib Riia kaudu veetud metsamaterjali osatähtsus lõunamaakondades veetud metsamaterjalist — laudadel ja plankudel 3,65 protsendini, liipritel 0,7 ja proppidel 0,8 protsendini.

Ja kui nüüd astuda samm tagasi ning juhtida lugeja tähelepanu asjaolule, et ka meie

sisseveokaupade osatähtsused on nende tegelikus mahutusalas (Valk-Irboska raudteepiirkond) kaugelt suurem selgunud üldisest, siis selgub meile lõpulikult, mis sünnib kaubaliikumiste alal meie lõunamaakondades ning kuivõrd tähtsalt oleme juba selle vähese ajaga välja tõrjutud oma piirkondade majanduslikust juhtimisest. Tahtmatult kergib siin üles küsimus: kuhu jõuame, käies sel teel edasi?

Pealegi veel siis, kui lisaks eeltoodule selgitavad käesoleva majandusaasta (1927/28) andmed, et järjest laieneb Riia ülivõimu alla sattuvate maakotade piirkond, sest Riia heeringas aadetid ulatuvad sel aastal otsaga isegi Pärnu, Viljandi, Mõisakülla, Tallinna, ning isegi Narva, millised kõik, peale Tallinna, ei figureerinud veel 1926. a. andmetes. Mõõdunud aasta 1. aprillist 1. novembrini on aga Riias Narva juba vedada suudetud 40,7 tn. heeringaid ning Tallinna 15,9 tonni, kuna neid veeti sinna

terve 1926. aastaga vaid 15,3 tonni, ja Narvas nad puudusid täiesti!

Nii igatahes enam edasi minna ei saa, vaid siin tuleb paratamatult jõuda selgusele, et viimane aeg on seda kahjulikku nähet meie majanduslikust elust kõrvaldama hakata.

Eriti tuleb siinkohal puhtmajandusliku iseloomuga momentide hulgas (kaubakrediit, kaubaheadus ja -hind) alla kriipsutada meie võistlejate suurt agarust oma laialdaselt organiseeritud kaubapakkumiste näol, mida teostatakse liikuvate agentidega. Seda asjaolu tuleb meie äridel võtta tõsiselt arvesse. Edasi aga tuleb meie valitsusringkondadel jõuda otsusele, et meie lõunamaakondades suureneva Riia mõjuvõimu paraliseerimiseks on vaja astuda samme. Siin ei aita üksinda raudteetariifide reguleerimine, mis seisukorda küll osaliselt võiks lahendada, vaid siin tooks põhjalikuma paranduse meie kasuks ainult otstarbekohaste raudteeliinide ehitamine.

Saksa-Eesti tollisõja eel?

„Industrie- und Handelszeitung“ 10. I. 1928 kirjutab: „Väljavaated kaubalepingu sõlmimiseks Eestiga pole viimasel ajal paranenud. Kuna Akeli välisministeeriumi juhtimise ajal mingit arusaamist ei olnud sakslaste õigus- ja nõudmistele suhtes Saksa võõrandatud mõisate eest tasumaksimise küsimuses, et uuesti võiks jalule seada paremaid kaubandusvahekordi, ei näi see küsimus ka tema järeletulija juures kaugemal nihkunud olevat. Uus Eesti välisminister Rebane, endine poolasõbralise ajalehe „Päevalehe“ peatoimetaja, toonitas ja nõudis varem oma lehes kaubalepingu tarvidust Saksamaaga ja kinnitas, et selleks psükoloogiline moment ta eelkäijate poolt mööda lastud minna. Kuid praegune valitsus pole sellegipärast veel midagi teinud, et psükoloogilisi eeltingimusi kaubalepingu läbirääkimisteks parandada. Ta on aga vastupidi katsumud minimaal- ja maksimaal-tollitariifidega, mis detsembris parlamendis 2-1 lugemisel vastu võeti, Saksamaale survet avaldada ja ta on sellega veel enam rikkunud atmosfääri kaubalepinguks. Valitsus on ametlikult küll seletanud, et siin mingit tegemist pole abinõudega, mis Saksamaa vastu sihitud. Seda lükkavad aga ümber kaubandusministeeriumi esindaja seletused parlamendis maksimaaltollitariifide teisel lugemisel vastuseks sotsialisti Oinase väidetele, nagu tähendaks ettepanek tollisõja kuulutamist 19 riigile, et maksimaaltariifide läbiviimine mingit tollisõda järelduseks ei oma ja et Saksamaa prae-

gu Eestiga tollisõda peab! Ja et Eesti oma või ülejääki ka Inglismaale juhtida võib.

„Selle üle peab aga kahtlema,“ ütleb leht edasi, „sest Saksamaa on suurim Eesti kaupade tarvitaja ja samuti seisab ta ka Eesti sisseveos esimesel kohal, nii et tollisõda Saksamaad, vastandiks Eestile, vaid liigvähe puutuks. Eesti lootused või ülejäägi ekspordiks Inglise turule ei ole samuti reaalsed, tähele pannes Daani standariseeritud ja ammust ajast Inglise turgu varustava või konkurentsi. Kuigi Eesti võiekспорт Inglismaale on tõusnud juuni- ja juulikuu jooksul, näitab hilisem väljavedu Inglismaale, et siin on tegemist siiski möödamineva episoodiga.“

On loota siiski, et Eesti oma kaubanduspoliitilist seisukohta muudab ja põhjalikult veendub, enne maksimaaltollide kolmandale lugemisele asumist, Saksamaaga tollisõja jalale asumise järeldustes, sest on loomulik, et Saksamaa sarnast väljakutset rahulikult vastu võtta ei saa ning oma poolt tarvitusele võtab vastavad kaitseabinõud.“

Selle küsimuse kohta peame oma poolt tähendama, et Eesti kaubandusringkondade teada ei ole Eesti poolt mingit „tollisõda“ Saksamaa vastu kavatsatud. Eesti kaupmehed importeerivad suurel arvul Saksa kaupu, samuti ka kui Eesti võiekспорт viimasel ajal suuremal määral Saksa turgudele on juhitud. Nii ei võiks Eesti ja Saksa

äriringkondade vahel mingist halvast vahekorra üldse kõnet olla. Eesti poolt on juba mitmendat aega katset tehtud kaubanduslikku läbikäimist mõlema riigi vahel kaubalepingu läbi veelgi elustada ja süvendada, kuid kahjuks ei ole kaubalepingu sõlmimise küsimus just Saksamaa poolt tarvilist vastukaja leidnud. Eesti äriringkondadel on täiesti arusaamatut, kuidas võõrandatud mõisate eest tasumaksimise küsimust võidakse ühenduse panna kaubalepingu sõlmimisega, kuna need kaks küsimust meie arvates liig suurelt üksteisest eralduvad. Sellepärast on siin ka viimasel ajal arvamine maad võtmas, et kaubalepingu sõlmimine Saksamaa poolt mõnel teisel põhjusel viibib, kuna Sak-

sa kodanikkude mõisate tasu küsimus vahest rohkem otsitud ettekääne näib olevat.

Kavatsusel olevad minimaal- ja maksimaaltollitariifid on Eesti riigi ja rahvamajanduse huvides ette nähtud ja need ei või olla ühelgi juhul eriti Saksamaa vastu sihitud, sest juba „Industrie- ja Handelszeitung“ ise tähendab oma kirjutises, et need puutuvad 19 riiki. Eesti äriringkondade soov oleks, et Saksamaa oma poolt saanase kaubandusliku vahekorra Eestiga looks, et Eestil ei tuleks Saksamaa suhtes kõrgendatud tollitariife maksma panna, seega oleksid igasugu mõtete lahkumine sellel alal juurteni kõrvaldatud.

Äride ava-ajast Tallinnas.

Ostjaskonna arvamine.

Kuna hra siseminister linnavolikogu hiljutise otsuse, kaupluste ava-aega 8½ tunni pealt 8 tunni peale lühendada, kinnitamata jättis, tulevat küsimus kuuldavasti linnavalitsuses ja -volikogus uuesti harutusele. Et asi küllalt tähtis, lubatagu teda ka ostjaskonna seisukohalt valgustada.

Maksvate seaduste järgi peavad kauplused mitte alla 9 tunni avatud olema. Tallinnas on aga kuidagi tähelepanematult läbi libisenud 8½-tunniline kaupluste lahtiolek (kella ¼9 homm. kuni kella 5-ni p. l.). Nii siis tuleb küll viga parandada ja seaduslik ajamäär maksma panna, aga mitte veel rohkem seaduse nõudest eemale kalduda. See oleks põhimõtteliselt. Aga ka tegeliselt on siin parandust vaja. Linnavalitsus tahab kaupluste lahtioleku aega määrata kella 9-st homm. kuni kella 5-ni p. l. See oleks ostjaskonnale mitmeti asjatuks raskuseks. Riigi- ja omavalitsusasutuste tööaeg kestab ametlikult kella 3-ni, tegelikult aga kella ¼4—¼4-ni ning vahest kauemgi, töölised aga pääsevad õhtule alles kell 4. Juba esimestel, s. o. valitsusasutuste teenijatel, on sarnastel tingimustel ostude toimetamisega küllalt täbar asi, töölistele aga on pea täiesti võimatuks tehtud südalinna paremaid kauplustest midagi osta. Alles kell 4 tööst vabanedes tuleb neil veel kodust läbi minna, silmnägu puhtaks pesta ning ümber riietuda. Millal jõuad siis veel kaupluse ja mida sa seal enam valid või vaatad! Muud kui jätta kõik ostud aina naise hoole. Aga kui naine ise ka tööl käib või kui sul teda üldse polegi, mis siis?

Kui veel arvesse võtta, et suur jagu riigining omavalitsusteenijaid linna äärtel elab ja ka vabrikud ning töökojad peaaegaliselt eeslinnade kaugemais osades asuvad, eemal südalinna paremaid kauplustest, siis peaks selge olema, kui ebakohane on äride kella 5-aegne sulgemine ostjaskonna seisukohast vaadates. Ning kui mõtelda, et ka mujalt linnadest sissesõitnud inimesed oma ostusid peaaegaliselt otse kaupluste sulgemise eel toimetavad, peale seda, kui nad kohtutes ja igasugustes teistes asutustes omad asjad õiendanud, siis on seletatav see tung, mida ärides just kella nelja-viie paiku näha võib ja mis asja ostjale aina halvendab.

Teadjad inimesed räägivad, et välismaail ärid kella 6-ni, pealinnades nagu Berliinis, Pariisis jne., aga koguni kella 7-ni p. l. olevat avatud. Miks ei või see melle kõlvata, mis kõljab Öhtu-Euroopale. Vähemalt selles asjas?

Mõistan: linnaisad mõtleavad 8-tunnilist tööpäeva. Ei tahagi selle vastu sõna võtta. Aga kui ärid kella 9 homm. kella 6-ni p. l. avatud on ja äriteenijatele tund ja — nagu meil hästi teada — vahest isegi rohkem aega lõunakäimiseks antakse, kas siis on 8-tunnilise tööpäeva vastu patustatud? Lähevad ometi töölised hommikul kella 7-ks tööle ja pääsevad alles kell 4 p. l. õhtule, saades samuti lõuna jaoks ühe vaba tunni. Miks ei või sama meetodi ka äriteenijate suhtes tarvitada? Aga üldsusele oleks sellega tarviliselt vastu tuldud.

Hääl ostjaskonnast.

Väliskaubandus 1927. a.

1927. a. veeti Eestisse ümmarguselt 369.000 tonni kaupu 96,43 miljoni krooni väärtuses, 393.000 tonni vastu 95,57 miljoni krooni väärtuses 1926. aastal. Välja läks samal ajal kaupu 525.000 tonni — 105,78 miljoni krooni väärtuses, 438.000 tonni vastu 96,38 miljoni kr. väärtuses eelmisel aastal. Väljaveo ülekaal ulatub seega 9,35 miljoni krooni peale ehk 10 prots. sisseveo väärtusest, mis on meie väliskaubanduses rekord-arvuks.

Väliskaubandusbilansi aktiviteet on eranditult tingitud ekspordi kasvamisest, kusjuures detailandmete järgi otsustada võib, et siin ei ole tegemist suurenenud kapitali väljaveoga, vaid produktiooni tõusuga meie majanduses.

Impordi arvude lähem vaatlemine näitab kõigepealt, et kaupade tarvitamises on tekkinud nimetamisvärne muutus. Eriti paistab see silma jahu sisseveo vähenemises. Sissevedu kaupade rühmas „teravili, jahu, looma-jõutoitude“ on 19,38 miljoni krooni pealt 1926. a. langenud 14,33 miljoni krooni peale läinud aastal, s. o. ümmarguselt 500 miljonit krooni ehk 25 prots. Kuna ühtlasi on suurenenud jõutoitude sissevedu (kliid, õlikoogid jne.), on esijoones tunduvalt vähenenud just nisu ja nisujahu sissevedu. See nähe tuleb panna täielikult meie majanduselu tervene-mise arvele, kuna selles väljendub kasvav kokkuhoid, mis hakkab tungima kõigisse elanikkude kihtidesse. Soodus oli meie kaubandusbilansi mõttes ka rikkalik kalasaak 1927. a. sügisel, mille arvel tunduvalt vähenes kalakauba sissevedu (heeringad), nimelt 3,42 miljoni krooni pealt 2,23 miljoni kr. peale. Kuigi suhkru sissevedu on kasvanud, on siiski toiduainete sissevedu üldiselt tublisti vähenenud. Seevastu on aga kasvanud tööstustele vajaliste toorainete import õi-

ge tunduvalt. Puuvilla veeti sisse ümmarguselt 5.500 tonni 4.650 tonni vastu eelmisel aastal ja kivisütt 96.000 tonni 89.000 tonni vastu 1926. a. Metall ja metallkaupade sissevedu tõusis 7,40 miljoni krooni pealt 10,00 miljoni, keemiaainete sissevedu 3,17 pealt 4,06 miljoni ja õlide ning rasvade sisseveo väärtus — 6,09 pealt 6,93 miljoni krooni peale. Tagasimineku paberikaupade (selle hulgas ka toorained) sisseveos 2,56 pealt 1,71 miljoni krooni peale on seletatav sisemaa produktiooni suurenemisega.

Väljaveos seisab, nagu ikka, esimesel kohal või, — seda on 1927. a. eksporteeritud 9906 tonni 27,66 miljoni krooni väärtuses, 8691 tonni vastu 23,77 miljoni krooni väärtuses eelmisel aastal. Samuti on tunduvalt kasvanud pekoni ja teiste karjasaaduste väljavedu. Hea kartulisaak on põhjustanud tublisti suureneva kartulite väljaveo, samuti on suurel määral tõusnud puumaterjali (saetud kaup ja propsid) kui ka puutööstuse saaduste (vineer, mööbel) väljavedu. Vähenenud on küll paberi väljavedu, kuid seevastu on vastavalt tõusnud tselluloosi ja puupapi massi eksport. Edasi on vähenenud linade väljavedu 10.327 tonni pealt 11,71 miljoni krooni väärtuses 1926. a. 8794 tonni peale 10,37 miljoni väärtuses, mis on seletatav külvipinna vähenemisega. Tekstiiltööstus tõstis oma saaduste ekspordi 14,33 miljoni krooni pealt 16,26 milj. krooni peale; seevastu on aga tsemendi väljavedu 51.000 tonni pealt 38.000 tonni peale tagasi läinud.

Üldiselt tuleb konstateerida, et viimaste aastate püüdumised produktiooni ja seega ühes ka meie väljavedu tõsta on annud tunduvald tagajärgi. Suurenenud toorainete ja masinate sissevedu on tõenduseks sellele, et meie oma majanduse ülesehitamise protsessis teeme edusamme.

20 aastat maksukomisjoni liikmeks.

Arthur Ahlmann.

Paide kaupmees ja lugupeetud seltskonnategelane hr. Arthur Ahlmann võib käesoleval aastal pühitseda haruldast juubelit. Nimelt sai käesoleva aasta jaanuarikuul 20 aastat täis sellest, kui hra A. Ahlmann Paides Järva maakonna ärimaksukomisjoni liikmeks valiti, milliseid kohuseid hra Ahlmann vahetpidamata kuni 1928. a. on täitnud. Selle pika aja jooksul on teda valitud mainitud vastutusrikkale kohale Vene valitsuse, okupatsioonivõimu ja Eesti iseseisvuse päevil. Kõige selle aja jooksul on hra Ahlmann oma erapooletusega ja asjatundmisega

maksumaksjate rahulolemise ja lugupidamise võitnud.

Peale oma ärimeheliku tegevuse on hra Ahlmann kogu aja kestes osa võtnud ka seltskonna-tegevusest, olles juhatause liikmeks Paide Vabatahtlikus Tuletõrjajate ja Paide kaupmeeste seltsides.

Kaubandus-tööstuskoja II sektsiooni liikme asemik 1925. a. peale.

Nagu kuuleme, kavatses hra A. Ahlmann elada Tallinna elama asuda.

Tü-eedale ja ausale töömehele õnne ja jõudu tema ettevõtetes!

KAUBANDUS-TÖÖSTUSKOJA TEATEID.

Kaubandus-tööstuskoja märgukiri rahaministrile juriidiliste isikute maksustamise seaduse eelnõu kohta.

Kaubandu-tööstuskoda, laevasõidu sektsiooni algatusel, saatis rahaministrile märgukirja, kus selle peale tähelepanu juhitakse, et laevasõiduettevõtted — juriidilised isikud — uue seaduse järele mitte kergematesse, vaid praegustest veelgi raskematesse tingimustesse asetatakse.

Märgukiri ise käib sõna-sõnalt järgmiselt:

„Härra rahaminister,

Riigikogule esitatud „Juriidiliste isikute maksustamise seaduse“ eesmärgiks on muu hulgas selletuskirja järele 1) maksude kergendus ja 2) ettevõtte tulude õiglasem kalkultatsioon, mis arvestaks tegelikkude normaalkuludega.

Seaduseelnõu laevasõidu ettevõtete — juriidiliste isikute — suhtes ligemalt uurides näeme, et uus seadus praegust maksumäära ei alanda, vaid vastupidi.

Nimelt on ärimaksu seaduse muutmise seaduse („R. T.“ nr. 199/200 — 1925. a.) alusel laevasõidu ettevõtted — juriidilised isikud — vabastatud põhi- ja lisaärimaksust, käies ainult tulumaksu alla, mis tulumaksu seaduse alusel ei tõuse üle 25% aruandva ettevõtte tulust. Seega oli laevasõiduettevõttele soodustus võrreldes teiste ettevõtetega: kapitalimaks (põhiärimaks) + puh-takasmaks, mis välja tegi: 1% põhikapita-list + kuni 11,5% kasust, seega andes soodustust võrreldes teiste ettevõtetega teatavatel juhtumistel üle 50% ja määrates maksimaalmaksu mitte üle 25% tulust. Esitatud seaduseelnõus aga puudub märkus laevasõiduettevõtete soodustuse kohta, mille tagajärjel tuleks maksa ka nendel 0,4% põhimaksu + kuni 35% tulumaksu, mis seega märksa suurem praegusest normist.

Sarnane maksu tõstmine on vastolus riigi majandusnõukogu otsusega 15. märtsist 1926. a. ning ei võiks kuidagi põhjendatud olla, arvesse

võttes selle majandusala tegevuse tingimusi ning viimase aja konjunktuuri. Nimelt tuleb siin ilma mingi kaitseta riigi poolt (tööstuses tollid) võistelda välismaa laevasõiduga, kus suured soodustused raha protsentide ja muude kulude suhtes, teisest küljest aga maksud märksa vähemad, ulatudes üldiselt mitte üle 25% tuludest.

Et praegust seisukorda vähemalt alal hoida, palume esitatud seaduseelnõus järgmised muudatused läbi viia:

1) § 34 juure lisada:

„Laevasõidu ettevõtted — juriidilised isikud — on sellest maksust vabad“.

2) § 38 juure lisada:

p 2)	Laevasõidu ettevõtted maksavad	17,5%
p 3)	„ „ „	20%
p 4)	„ „ „	22,5%
ja p 5)	„ „ „	25%

Teiseks on au tähelepanu juhtida sellele, et § 39 p. 3 ettenähtud amortisatsiooni arvestuses peaks olema amortiseerimisel selgemalt ette nähtud, missugusest summast tabelis toodud amortisatsiooni %% arvestatakse, kas väärtusest uuel või ostusummast (vana asja juures). Tabeli %% vastavad amortiseerimisele uue asja väärtusest. Kui aga on näiteks ostetud, ütleme, 25-aastane aurik ja makstud tema eest 30% uue hinnast, siis ei saaks teda amortiseerida mitte uue väärtusest; kuid teisest küljest ei või ka amortiseerida tabelis antud protsendi määradega ostuhinnast, sest et siis sarnast laeva peaks amortiseerima veel 20 a. jooksul, mis muidugi võimatu. Et raskusest üle saada, tuleks amortiseerimise protsent, mis tabelis toodud, suurendada vahekorras u u e o b j e k t i h i n d jagatud ostuhinnale.

Sellele vastavalt palume võtta § 30 p. 3 juure esimese lõike järele järgmine:

„Pruugitud asja ostmisel suurendatakse tabeli amortisatsiooni % vahekorras väärtus uuel jagatud ostuhinnale.“

Peale selle oleks praktilise elu nõuete kohaselt soovitatav amortisatsiooni tabelit täiendada veel ühe punktiga:

„Purjelaevade purjed ja kõikides laevades jooksev takelaash, presendid ja muu sarnane in-

ventar, stevedori inventar 25%, kuna need laeva osad vähemalt 4 a. jooksul uuendamist nõuavad, tegelikult isegi sagedamini.“

Kaubandus-tööstuskoda loodab, et need parandusettepanekud Teie lahkelt tunnustamist leiavad ning seaduseelnõu arutusel vastavad muudatused läbi viiakse.

Ärid vabariigi 10 aasta juubelpäeval piduehtesse!

Eesti vabariigi iseseisvuse kümne aasta juubel läheneb. 24. veebruaril ei ehi end mitte üksinda kodanikud piduriietega, vaid ka asutused muretsevad endale selleks päevaks võimalikult pidulikuma välimuse. Linnades ja alevikkudes pannakse majadel lipud lehvima, õhtul kavatakse ilutuledega vaataja silma rõõmustada. Isamaalise tunde tõstmiseks peetakse paraade, akтусi ja päevakohaseid kõnesid.

Kahtlemata omab käesoleva aasta iseseisvuse püha suurejoonelisema ja pidulikuma ilme kui seda varemalt läinud aastatel.

On põhjust loota, et kaupluseomanikud sel puhul ka oma kaupluste välimust unustusse ei jäta. Eesti kaupmeeskond on alati tähtsamatel silmapilkudel ja rahvuspühadel oma äridele osa-

nud anda pidulikumat välimust ja kahtlemata teevad nad seda just riigi 10. iseseisvuse pühal. Meeletuletus oleks sellega ehk vahest liigne. Kuid siiski: ärgu jätku ükski äriomanik, kellel see vähegi võimalik, oma vaateaknaid ja — võimalust mööda — ka kaupluse välimust ilustamata! Väga kena oleks, kui sel tähtsal päeval äride vaateakendelt paistaksid meie tähtsamate riigitegelaste pildid ja rinnakujud, ehitud Eesti värvidega ja õhtul ilustatud tuledega.

Sellega kaupmeeskond veel kord tunnistaks oma isamaalikku meelsust ja teeks sealjuures ka oma äriile ilusat reklaami, kuna publikut sel päeval kahtlemata palju liikumas. Seepärast: kõik ärid 24. veebruaril piduehtesse.

Kaubandus-tööstuskoda.

Riigikogust.

Kaubandus-tööstusesse puutuvad seaduseelnõud riigikogu komisjonides. — Ärimaksuseaduse muutmise seaduse eelnõu.

Kaua oodatud ärimaksuseaduse muutmise seaduse eelnõu on lõpuks ometi riigikogusse jõudnud ja praegu rahaasjanduse alamkomisjonis arutusel. Selle seaduseelnõu arutamisest on alamkomisjoni poolt ka kaubandus-tööstuskoja esindajale osavõtt lahkesti võimaldatud. Eelnõu on esimesel lugemisel alamkomisjonis vastu võetud, samuti ka suurem hulk paragraafe teisel lugemisel. Tähtsamatest paragraafidest, mis teisel lugemisel vastu võetud, tuleks nimetada:

§ 449 lisa II esimene järk p. 7, mille järele ekspeditsiooni kaubamajad ja kontorid, samuti ka ekspeditorid ilma kontorite ja äriteenijate pidamata, kes ei seisa nende ettevõtjate kuuteenistuses, kelle kaupade asjus nad tollioperatsioone toimetavad, kuuluvad maksustamisele kui esimese järgu kaubanduslikud ettevõtted.

Sama paragraafi teine järk p. 8 otsustati järgmiselt muuta:

Teadete-, vahetalituse- ja tehnikakontorid, bürood, agenduurid ja isiklikud agendid,

vaatamata kas neil agentidel ladusid või büroosid on ja kas nad Eesti kodanikud on või mitte, kuuluvad maksustamisele teise järgu kaubanduslike ettevõtetega ühel alusel.

2. mai 1916. a. seaduse par. 4 otsustati järgmiselt muuta:

Pärast tekkimist järgneva maksuaasta eest kuuluvad paragraaf 1. tähendatud ettevõtted lisaärimaksu alla üldistel alustel möödunud aasta kasude järele, kusjuures, kui tekkimise päevast kuni maksuaasta esimese jaanuarini ei ole möödunud üht aastat, suurendatakse lisaärimaksu arvutamisel see kasu tervele aastale vastava summani.

Kui järgneval pärast tekkimist maksuaastal ettevõtte tegutseb halvemates tingimustes kui eelmisel aastal, siis on maksuasutused kohustatud ettevõtte eelmise aasta tegevuse alusel arvatud läbikäiku ja kasu vastavalt alandama.

Riigi põhiärimaksu norme otsustati 100 protsendi võrra suurendada, kuna aga omavalitsuste heaks võetav põhiärimaks endiseks jäeti.

Lahtine on praegu veel tähtsam paragraaf eelnõus, nimelt see, mis lubab kaupmehele ja töösturile palgana maha arvata puhtast kasust teatava summa: I järgu kaupmehel ja III järgu tööstusettevõttes — kuni 1800 krooni aastas, kuid mitte üle 2% läbimüügist või läbikäigust;

II järgu kaubandus- ja IV ning V järgu tööstusettevõttes — kuni 1200 krooni aastas, aga mitte üle 3% läbimüügist või läbikäigust;

III järgu kaubandus- ja VI ning VII järgu tööstusettevõttes — kuni 720 krooni aastas, kuid mitte üle 4% läbikäigust;

IV järgu kaubandus- ja VIII järgu tööstusettevõttes — kuni 480 krooni, kuid mitte üle 5% läbikäigust.

Mahaarvamised tehakse tervelt, kui äriiline tegevus on maksjale ainsaks tuluallikaks või kui tema selleks pühendab vähemalt 75% oma tööajast; kui aga tema ettevõttele alla 75%, kuid vähemalt 50% tööajast pühendab, siis 50% eel- tähendatud normidest.

Kui ärilise ettevõtte juhtimine on nende pidajale kõrvaltööks, millele ta pühendab alla 50% oma tööjõust, siis mahaarvamisi ei tehta.

Nagu sellest näha, on see paragraaf õige keerule. Tegelikul maksustamisel võiks paljudel kordadel vaielus tekkida selle üle, kas ettevõtte pidaja 75 või 45 protsenti oma tööjõust ettevõtte peale kulutab. Ja kust võtta neid „apteegi kaalusid“, millega seda kulutatud tööjõudu kaaluda.

„Tallinna Eesti Kaupmeeste Seltsi“ ja „Tallinna Kaupmeeste Seltsi“ märgukiri siseministrile, Tallinna linnavalitsusele ja Kaubandus-tööstuskojale.

Teatavasti pööris Tallinna linna kaupmeeskond 1. a. jaanuarikuus E. v. siseministeeriumi ja Tallinna linnaomavalitsuse poole ühise märgukirjaga, millele umbes sada kesk- ja väikekaupmeest oli alla kirjutanud. Selles märgukirjas selgitati muu seas põhjusi, mis pärast lahtist laadakaubandust, kui primitiivset, ürgajalist kaubanduslikku vahetatust, käesoleva aja majanduslikust seisukohast vaadates ei saa kuidagi pida ratsionaalseks; protesteeriti seepärast Tallinna linnavolikogu poolt 12. jaanuaril 1927. a. vastuvõetud paranduste ja täienduste vastu, mis suguse täiendusega 29. oktoobrist 1924. a. „Sundmäärus turgudel kauplemise kohta Tallinna linnas“ lubab laadaplatsil (Vanakraamiturul) kaubelda pühapäeviti kõikisugu uue kaubaga. Oli loota, et siseministeerium Tallinna linnavolikogu poolt 12. jaanuaril 1927. a. vastuvõetud täiendusi 29. oktoobri 1924. a. sundmääruse juure kauple-

Vaielused ja protsessid tekiksid paratamatult. Seepärast arvas alamkomisjon kaalumisele võtta, kas ei oleks kohasem mõni teine moodus äri-mehe elatismiinimumi arvutamiseks, nimelt maksuprotsendi alandamise näol. Et rahaminister küsimuse kohta seisukohta saaks võtta, selleks jäeti see lahtiseks.

Omavalitsuste maksuseaduste eelnõu

oli ka juba omavalitsuste asjade komisjonis arutusele määratud, kuid lükati edasi. Valitsuse poolt on see eelnõu kiireks tunnistatud.

Põllumajanduslikkude masinate ja põllutööriistade katsejaama seaduseelnõu

võeti rahaasjanduse alamkomisjoni poolt vastu ja on praegu rahaasjanduse komisjonis arutusel. Tahetakse ikka sunduslik katsejaam ellu kutsuda. Seda eelnõu kaitsevad põllutööministeerium ja asunikud rühm, vastu on põllumehed, kristlased ja rahvaerakondlased. Isegi sotsid ei näi sunduslikku proovimist pooldavat. Kuidas selle eelnõu saatus kujuneb, seda otsustab rahaasjanduse komisjon 17. veebruaril, mil ta uuesti arutusele tuleb. Üks on kindel: seda eelnõu ei poolda ei kaupmehed, ei töösturid, ei põllumehed kui tarvitajad, aga siiski tahab põllutööministeerium seda peale sundida. Kelle huvides see sünnib, on arusaamatu.

mise asjus Tallinna linna turgudel ei kinnita, seda enam, et eelpoolnimetatud täiendused ei seisa kooskõlas meil maksvate seadustega. Teistkordse volikogu koosoleku otsuse järele kinnitas siseministeerium siiski kõne all oleva sundmääruse juure tehtud muudatused.

Kui 12. jaanuari 1927. a. sundmäärusega võimaldati Tallinna linna Vanakraamiturul lahtist kaubitsemist kõige kaubaga, siis on seda nüüd automaatselt laiendatud ka seal valminenud kinnise kaubahoone peale (128 kinnise poega), missugusest nüüd, nagu lahtistest putkadestki, äri- kui ka pühapäeviti müüakse igasugu kaupa. Kauplused aga mujal linna administratiivpiirkonnas, millede õlgadel mitmekesiste maksude näol lasub terve maksukoorem, on väljakujunenud olukorra tõttu asetatud veel halvematasse võistlustingimustesse.

Nüüd palutakse märgukirjas siseministrit ja

kaubandus-tööstuskoda mõjuvalt kaasa aidata selleks, et Tallinna linnaomavalitsus oma määruste ja korraldustega meie pealinna kaupmees-

konna elulisemaid huve nii valusalt ei riivaks ja et pühapäeviti kinnistes hoonetes uue kaubaga kaubitsemist ei lubataks.

Kaubandus-tööstuskoja I sektsiooni täiskogu koosolek 28. jaanuaril 1928. a.

28. jaanuaril k. a. pidas I sektsioon oma üldkoosolekut. Päevakorra tähtsamaks punktiks oli sektsiooni esimehe valimine hra A. Teetsovi asemele, kes rahaministri kohale asudes K.-t.-kojast lahkunud on. Uueks esimeheks valiti ühel häälel hra G. Vestel.

Läbirääkimiste all puudutati juriidiliste isikute maksuseadust ja tempelmaksuseadust. Juriidiliste isikute maksuseaduse suhtes konstateeriti, et eelmine vabariigi valitsus, kellele Koja poolt selle seaduseelnõu kohta märgukiri esitati, on Koja soovid täiesti tähele panemata jätnud. Tunnistati tarviliseks, et Koda esineks uuesti oma soovidega uuele rahaministrile ja paluks

Koja poolt esitatud muudatusettepanekud uuesti kaalumisele võtta. — Tempelmaksuseaduses on riigikogu komisjon teinud kolmandal lugemisel nii mõnedki parandused pangaasjandusesse puutuvates punktides, mille tõttu see seaduseelnõu on vastuvõetavamaks muutunud. Kuid siiski on veel püsima jäänud rida norme, millised vajaksid muutmist, näiteks komisjoni- ja hoiulepingutelt ettenähtud tempelmaksumäärad jt. Eriti kõrgeteks peeti aga tule- ja transportkinnituse lepingute pealt määratud tempelmaksumäärasid. Seepärast otsustati ka tempelmaksuseaduse asjas pöördra rahaministri poole ja paluda ministrit riigikogus läbi viia tarvilisi parandusi.

Majanduslikke teateid kodu- ja välismaalt.

Tartu Kaupmeeste Ühisuse koosolekult.

6. veebruaril s. a. pidas Tartu Kaupmeeste Ühisus hra V. Raudsepa juhatusel oma erakorralist koosolekut. Selleks puhuks oli palutud kohale Kaubandus-tööstuskoja nõunik hra R. Berendsen andma informatsiooni Koja tegevuse üle.

Poolteisetunnilises ettekandes tutvustas hra Berendsen koosolijaid Koja tegevuse käiguga ja nende ülesannetega, millistega Kojal lähemal ajal tegemist tuleb teha. Oma ettekannet lõpetades tähendas kõneleja, et kaupmeeskonnal tingimata tarvilik on olla informeeritud Koja kui avalikõigusliku esinduse tegevusest, aga samal määral on ka Kojal tarvilik teada kohaliku kaupmeeskonna soove ja näpunäiteid. Heatahtlik kriitika on alati soovitav ja asjale kasulik. Ja seda ootab Koda ka oma valijatelt.

Ettekanne võeti kiiduavaldusega vastu.

Läbirääkimised, mis kaunis elavad olid, keerlesid peaaesjalikult maksustamise küsimuse ümber. Avaldati mitmesuguseid arvamisi, millistel alustel lähemas tulevikus tuleks uus ärimaksuseadus välja töötada, sest selle seaduse muutmise, mis praegu riigikogus teoksil, on ainult hädaabi-nõu ja ei rahulda kaupmeeskonda täiel määral. Avaldati soovi, et Koda peaks algatama uue äri-

maksu- ja kaubandusseaduse eelnõu väljatöötamist.

Lõpuks avaldati täielikku lugupidamist Kojale kui ka Koja esindajale hra Berendsenile ettekande eest.

Välisvaluuta juurevool Eesti Panka kestab.

Kolme viimase nädala jooksul kasvasid Eesti Panga välisvarad 704,2 tuhande krooni võrra, olles 31. jaanuaril 30.843,5 tuh. krooni. Ka kulla arve suurenes 131 tuhande krooniga 10.285,4 tuh. krooni peale, nii et kattevara 41,1 miljonit krooni suur, mis 37,1 miljoni kroonilise rahamärkide ringvoolu katteks 108,4% välja teeb. Jooksvate kohustuste peale kattearvestust laiendades langeb protsent 66,8% peale valitsuse arvete kasvamise tõttu 12.874 tuh. kr. pealt 15.236,3 tuh. kr. peale. Ka pankade arved Eesti Panga juures kasvavad, töustes 2.110,5 tuh. kr. peale 14. jaanuari 1.917,9 tuh. krooni vastu. Eraisikute ja asutuste arved näitavad suurt vahelduvat liikumist: 7. jaan. 8.122 tuh. kr., 14. — 7.904 tuhat, 23. — 8.213 tuh. ja 31. — 7.094 tuhat krooni.

Väga vähe muutus sisevekslite portfelli — kahanedes vaevalt 2.000 krooni võrra, 8.262,6 tuh. krooni peale. Põllumajanduslikud vekslid kahanesis selles 1.603,3 tuh. pealt 1.588,9 tuhande

peale. Laenud kasvasid 115,4 tuh. krooniga 21.018,9 tuh. kr. peale, olles isegi madalam kui 7. jaanuari seis.

Protestitud vekslid 1927. a.

1927. a. jooksul protestiti Eestis 47.159 vekslit 10,35 miljoni krooni väärtuses. Eelmisel aastal olid need arvud vastavalt 40.797 — 10,25 miljoni krooni. Seega on protestitud vekslite arv kasvanud, kuna nende vekslite kogusumma sel määral kasvanud ei ole. 1926. a. oli keskmine protestitud vekslite summa 251 krooni, 1924. a. — 400 kr., kuna aga läinud aastal see summa on vähenenud 219 krooni peale. Vekslite arvu kasvamine ja protestitud vekslite keskmise väärtuse vähenemine on seletatav seega, et viimastel aastatel suur arv väikesi põllupidajate vekslid on protestitud, kuna suurkaubandusel ja tööstusel on korda läinud teataval määral krediidiraskustest üle saada.

Laevasõidumeti likvideerimine.

Teiste riikide eeskujul on Meriasjanduse Peavalitsus otsustanud Riikliku Laevasõidumeti likvideerida. Laevasõidumetile kuuluvad laevad on otsustatud ära müüa kodumaa laevaäridele.

Kaubandus-tööstusministeeriumi seletus maa-aluste petrooleumi- ja bensiinireservuaaride asjus.

Narva linnavalitsuse ja o./ü. „Eesti polmin“ vahel esile kerkinud küsimuse puhul, kas on maksev veel vabriku- ja käsitööstuse seaduse §§ 182 ja 190 nõuded (Sead. kogu II köide 2. jagu 1913. a. väljaanne) maa-aluste petrooleumi- ja bensiinireservuaaride kohta, on kaubandus-tööstusministeeriumi tööstusosakond seletanud, et nimetatud seaduse §§ nõuded on oma maksvuse kaotanud riigikogu poolt 4. veebruaril 1926. a. vastuvõetud vabriku- ja käsitööstuse seaduse § 187 täiendamise seadusega (Riigi Teataja nr. 12—1926. a.), sest nimetatud §§ nõuded on maksvad ainult maapealsete ladude ja reservuaaride suhtes. Kuna aga riigikogu poolt vastuvõetud täiendamiseseadusega maa-alused reservuaarid on tunnistatud hädaohutuks ja seepärast Narva linnavalitsuse arvamine, et 1.200 liitri mahutusega reservuaar pakub suurimat hädaohtu kui 15.000-liitriline, ei või olla aluseks üht reservuaari lubada ja teist mitte, vaid seadus annab ainult õi-

guse nõuda, et reservuaari ehitaja ja kasutaja võtaks tarvitusele need abinõud, mis võimalik täita, et ära hoida õnnetusi. L.

Riigitöölise puhkeaja seaduse eelnõu.

Eesti sotsialistliku tööliste partei riigikogu rühma poolt esitatud „Riigitöölise puhkeaja seaduse eelnõu“ asjas on kaubandus-tööstusministeerium vabariigi valitsusele teatanud, et tema ülalnimetatud eelnõu maksmapanemist autori poolt väljatöötatud kujul ei saa pooldada, vaid kui tahetakse riigitöölisele esitatud eelnõu alusel puhkust anda, siis peab seda tegema teedeministeeriumi poolt soovitatud kujul, s. o. riigiettevõtete kulud puhkuse andmisel tulevad tasuda riigi eelarve korras.

Kaubandus-tööstusministeeriumi kalkulatsioonide järele tooks ülalnimetatud seaduseelnõu maksmapanemine riigi põlevkivitööstusele ümarguselt 35.000 krooni ja riigi turbatööstusele 5000 krooni väljaminekuid juure.

L.

Uusi tööstusettevõtteid.

Kaubandus-tööstusministeeriumi tööstusosakond on järgmiste uute tööstusettevõtete sisseadmiseks ja töö algamiseks luba annud.

Eugen Heisler'ile, Tallinnas, Pikk tän. nr. 41 trükkikoja sisseadmiseks ja seal töö algamiseks. Trükkikojas leiavad tööd 10 töölisi; jõuandjateks on kaks elektrimootorit 4 h. j. Valmistab peamiselt raamatu- ja ilutrukkitöid.

David Sachs & Leo Jakobson'ile Valgas, Riia tän. nr. 15 seebivabriku „Viktoria“ sisseadmiseks ja seal töö algamiseks. Vabrikus leiavad tööd 8 töölisi. Jõuandjateks on kaks elektrimootorit, kogujõuga 7 h. j. Valmistab mitmesugust lihtsat ja iluseepi.

Põhja - Eesti kartuliühisusele Rakveres, Tiigi tän. — kartulitärklisevabriku sisseadmiseks ja seal töö algamiseks. Vabrikus leiavad tööd 12 töölisi. Jõuandjaks on aurumasin 24 h. j. Valmistab kartulitärklist, peamiselt ekspordiks, ja piiritust siseturule.

Kirjastus-osaühisusele „Täht“ Tallinnas, Väike Pärnu maant. nr. 31, trükkikoja sisseadmiseks ja seal töö algamiseks. Trükkikoda annab tööd 20 töölisele. Jõuandjateks on elektrimootorid, kogujõuga 11 h. j. Valmistab igasugu trukkitöid.

Johannes Lapmann'ile Sooruvallas, Valga maakonnas, ajutise saeveski sissead-

miseks ja seal töö algamiseks. Ettevõtte annab tööd 23 töölisle. Jõuandjaks on lokomobiil 43 h. j. Valmistab laudu, latte j. m. ehitusmaterjali.

A.-s. puutööstus „J. Johanson & Ko“ Tallinnas, Kauba tän. nr. 1, mehaanilise puutööstuskoja sisseseadmiseks ja seal töö algamiseks. Ettevõtte annab tööd 20 töölisle. Jõuandjateks on elektrimootorid, kogujõuga 43 h. j. Valmistab igasugu tiseritoid, kuid peatoodeteks on ukсед ja aknad siseturu tarbeks.

Eesti Ühistegelisele Liidule Tallinnas, Lai tän. nr. 41, trükikoja sisseseadmiseks ja seal töö algamiseks. Ettevõtte annab tööd 30 töölisle. Jõuandjateks on elektrimootorid, kogujõuga 9 h. j. Valmistab mitmesugu trükiteid ja köidab raamatuid.

A.-s. „E. M. Usvansky & Pojad“ Tartus, Kalamehe tän. nr. 45, nahaparkimisvabriku sisseseadmiseks ja seal töö algamiseks. Ettevõtte annab tööd 45 töölisle. Jõuandjateks on elektrimootorid, kogujõuga 17 h. j., ja aurumasin 20 h. j. Ettevõtte valmistab: talla-, pastla-, pinsoli-, platt-, juht- ja raagnahku; peale selle mitmesugustes värvides ja mustrites mööbli-, portfelli-, kohvri-, üliriiete- ja schevrettnahka, mis peamiselt siseturule lähevad, kuid milledele ka välismaile turgu leitud ja vähemal arvul ekspordeeritud.

Järvakandis ehitusel uus moodne klaasivabrik.

Hakkab valmistama ekspordikaupa.

Järvakandi klaasivabriku omanikule on vabariigi valitsus lubanud sisseveo tollimaksuta sisse tuua mehaanilise tahvelklaasivabriku sisseseadet. Uue klaasivabriku ehitamiseks on juba tööd alanud ja see seatakse praegu olemasoleva „Järvakandi“ klaasivabriku asukohas sisse ja vabriku ehitus loodetakse, kui ettenägemata takistusi ei tule, käesoleval aastal 1. juuliks lõpetada. Ehitatav mehaaniline klaasivabrik erineb oma tööviisilt täiesti senistest tahvelklaasivabrikutest meie kodumaal ja ka teistes rajariikides. Alles peale maailmasõda on tarvitusele võetav tööviis seevõrra arenenud, et ta igalt poolt on senist — käsitsivalmistamise — tööviisi välja tõrjunud ja asjatundjad ennustavad, et mõne aasta pärast enam terves Euroopas ükski klaasivabrik käsitsivalmistamise tööviisiga ei suuda eksisteerida. Üheks kaaluvamaks põhjuseks on seks uue tööviisi suur töövõime; ehitatav klaasivabrik on oma sisseseadelt kõige väiksem sellest, milline oma tööviisi ja põhimõtte kohaselt veel kasulikult ja tasuvalt võib töötada; sellegi peale vaatamata

kujuneb tema toodang umbes kümme korda suuremaks praegu Järvakandis oleva klaasivabriku omast. Mõistagi ei suuda siseturg tema toodangut ära tarvitada ja sellest tuleks umbes 80% ekspordeerida ning ekspordi väärtus ulatuks üle 1.000.000 kr.

Olemasoleva klaasivabriku asendamist uue moodsaga on nõudnud asjaolu, et Lääne-Euroopas ei ole suutnud võistelda vanamoelised käsitsivalmistamise tööviisi tarvitajad tahvelklaasivabrikud uute mehaanilist tööviisi tarvitajate vabrikutega. See väljasuremise küsimus meie klaasivabrikute suhtes on ainult ajaküsimus, kui meie oma klaasitööstust ja tema tööviisi mitte varem ei moderniseeri, ja sellega on algust teinud Järvakandi klaasivabrik. Nagu asjatundjate ringkonnist tõendatakse ja nagu seda ka ülalnimetatud vabariigi valitsuse otsus tunnistab, on need väited omaks võetud ka meie majanduspoliitikat juhtivates asutustes. L.

Tartu Gens ja Braschinsky kammivabrik uute omanikkude kätte.

Tartus Sõbra tän. nr. 52 asuv Sally Gens ja Bruno Braschinsky kammivabrik on omandatud ostuteel Saksa kod. Moritz Sondheimeri ja Herbert Blumenthali poolt. Uued omanikud on vabriku Tartus Maarjamõisa tän. nr. 27 asuvasse ruumidesse üle viinud ja ümber nimetanud kammivabrik „Herbert Blumenthal & Ko“. Uutel omanikkudel on ka Berliinis tselluloid- ja nahatoodetevabrik; selle tõttu töötab Tartus asuv vabrik tihedas ühenduses Berliinis asuva vabrikuga ning kavatses oma tooteid saata ka välisurule.

Praegu on vabrikus 35 töölit. Tooraineks tarvitatakse peamiselt kunstsarve, mida saadakse 1. Eesti kunstsarvevabrikult Tallinnas.

Üldiselt on näha, et tollest ajast peale, mil I. kunstsarvevabrik Tallinnas kunstsarve hakkas valmistama ja turule saatma, meie kammi- ja nõõbitööstuses valitseb teatav elavus tegevuses, mida seletatakse parema ja odavama kunstsarve saamisega kõnealolevast vabrikust kui seda tänini välismaalt võis saada. Ka on jaanuarikuus Tallinnas kutsutud ellu uus „galalith- ja tselluloidteoste vabrik“ ning ka Tartus seismajäänud nõõbivabrikut „Eesti nõõp“ kavatsesavat tööle panna. Kui need kavatsused teostuvad, siis võib uskuda, et meie enam kuigi palju ei vaja välismaade kammi- ja nõõbitööstuse tooteid; samuti suudame oma kunstsarvetööstusele anda täie töökoorma. L.

Kaltsukauplejate märgukirjad kaubandus-tööstusministrile.

Palutakse kaotada kaltsude väljaveotoll.

A.-s. „Räpina paberivabrik“ vabriku tegevuse katkestamise puhul on rida kaltsudega kauplejaid ettevõtteid pöörnud raha- ja kaubandus-tööstusministeeriumi poole märgukirjadega, paludes kaltsude väljaveo tollimaksu kaotada või, kui see peaks olema võimatu, siis maksvat tollimäära tunduvalt alandada, sest ülalnimetatud paberivabrik oli tänini ainuke linaste kaltsude suurim tarvitaja, kes, kui mitte kõik, siis vähemalt suurima osa kodumaalt saadavatest kaltsudest ära tarvitas. Nüüd on aga kaltsu ladudesse suurel hulgal kogutud ja kui neid ei saa edasi müüa, siis jäävad nad lattu ja hävinevad ning igasugune kaltsude kogumine jääb täiesti soiku.

Kaubandus-tööstusministeerium on kirjeldatud asjaolud meie paberivabrikutele teinud teatavaks ja lisanud juure, et tema asub seisukohal, et kodumaalt saadav tooraine tuleb koha peal turukaubaks ümber töötada ja sellest seisukohast välja minnes ning silmas pidades, et a.-s. „Räpina paberivabrik“ arvatavasti niipea tööd ei alga, tuleb mõelda, kas ei oleks võimalik kaltsupaberi ja -papi valmistamist organisceerida mõnes teises kodumaa paberivabrikus; seepärast on palunud kaubandus-tööstusministeerium kohalikke paberivabrikute juhatusi teatada, kas nad ei kavatse oma vabrikute juures ellu kutsuda kaltsupaberi ja -papi valmistamise osakonda. L.

Soome:

Otseühenduse korraldus Saksamaa a. g. a. Praegu on päevakorral otsekoheste reisisjate- ja pagasiveo korraldamine suuremate Soome ja Saksa raudteejaamade vahel Rootsi kaudu. Sellekohase ettepaneku on Soome ja Rootsi raudteevalitsused Saksa raudteevalitsusele teinud.

Kartulite sissevedu Soome on viimastel aastatel järjekindlalt vähenenud. 1927. a. toodi sisse 8897 tonni 4,5 milj. Smk. eest, 1926. a. — 13.405 t. 7,4 milj. mk. eest, 1925. a. — 12,9 milj. mk. eest. Keeduvilja toodi sisse 1927. a.: sibulaid 3,7 milj. mk. eest, kaalikaid 0,8 milj. marga eest, tomaate 0,2 milj. mk. eest, värsked kurke 0,4 milj. mk. eest, soolatud kurke 1,2 miljoni marga eest, õunu 22,1 miljoni marga eest. Arvesse võttes, et värskete kurkide (90 penni pro kg.) ja soolatud kurkide (Smk. 4:50 pro kg.) tolli vahe suur on, oleks meil soodus võimalus värsked kurke sisse tuua ja siin soolata, teised maad meiega kauge veo tõttu,

mida värsked kurgid ei kannata, siin võistelda ei saaks. Praegu tuuakse soolatud kurgid peaaesiliselt Tšehhoslovakkias.

Soome tsemenditööstus. Tsemendi tarvitati Soomes 1927. a. 1.530.000 tünni, sellest 285.000 tünni välismaa tsemendi. Vastavad arvud 1926. a.: 1.288.000 ja 262.750 tünni. Tarvituse tõus oli seega l. a. 18%. Soome tsemendivalmistajate ühisus on palganud 8 ehitusmeistrit-instruktorit, kes kogu aeg maal ümber sõidavad ja rahvale maksuta nõu annavad, kuidas tsemendi kui ehitusainet kõige otstarbekohasemalt tarvitada tuleb. Ühisusel on oma laboratoorium, kus maalt saadetud liiva proove maksuta analüseeritakse ning vastavalt iga proovi koosseisule tarvitajatele ka kirjateel nõu antakse, s. a. pannakse veel raudbetooni alal insener-instruktor ametisse.

Läti:

Tähtis Läti-Vene nõupidamine.

Hiljuti oli Läti rahaministeeriumil Vene kaubandusliku esindusega Vene tollimiste viibimise põhjuste ja mitmesuguste teiste küsimuste üle nõupidamine. SSSR poolt on seni loonitatud, et Läti töösturid nõuavad oma saaduste eest liig kõrget hinda ning krediidi tingimused on väga rasked. Ometi ei olevat aga Venemaa lepingu sõlmimisel üldse krediiti nõudnudki. Läti saaduste hindade asjus on Venemaa asunud uuele seisukohale, et Läti müüks oma kaupu samasuguste hindadega kui teised maad, s. o. et vaatamata kaubalepingule peaks Läti ikkagi teiste maadega võistleva, et lepingus ettenähtud tellimisi saada. Rahaministeeriumi seletusel ei või Läti Vene nõudmisi pooldada ning läbirääkimistel kaitseb ta seisukohta, mis oli kummalgi poole lepingu sõlmimise ajal.

Samas asjas kirjutab „Latwis“ pealkirja all „SSSR ei täida kaubanduslepingut“ järgmist: „Kaubanduslepingus Venega on ettenähtud, et Nõukogude Vene ostab Lätist seemnevilja, sulgloomi, viljapuutaimi jne. Viimastel aastatel on SSSR Lätist ostnud kuni 800.000 kg. linaseemet iga aasta, kuid lepingu sõlmimise järele on see vähenenud 400.000 kg. peale. Peaostjaks on olnud „Selsojus“ Riia osakond, ning viimasega on Läti põllumeeste keskliit suguloomade ja viljapuu taimede müügi asjus läbirääkimisi alanud. Ligi kaks kuud kestnud läbirääkimistele järgnes „Selsojusi“ vastus, et ta ei osta ei üht ega ka teist, olgugi et keskliidu poolt esildatud tingimused olid vastuvõetavad. Selle järele tegi keskliit ettepaneku „torgpredstvole“, kuid

et ka seal läbirääkimised on pikale veninud, pööras keskliit rahaministeeriumi poole, et see aitaks läbirääkimisi kiiremas korras lõpule viia.“

Protest Vene laevade vastu.

„Jaun. Sin.“ 20. I. Läti laevaomanikkude, Riia börsikomitee ja maaklerite seltsi esindajad käisid 20. jaanuaril rahaministri juures protesti avaldamas, et Vene laevadele Riia sadamas alalised kohad antakse. Toonitati, et eksportsadammas, mida teised laevad kasutavad ainult eksportkaupade pealelaadimiseks, on Vene laevadele antud kaks alalist kohta, mida nad tarvitavad oma kaupade mahalaadimiseks, kuna Läti laevad kaldale pääsmiseks peavad ootama järjekorda. Vene laevadele oma eksportkaubast ei jatkuvat ning viimasel ajal võtvat nad peale ka erakaupu, surudes sellega alla veohindu.

Rootsi:

Rootsi tööstus arvudes.

Uusimate andmete järgi, mis avaldatud kaubandusministeeriumi poolt, ulatus Rootsi tööstuse üldproduksioon 1926. a. 4.871 miljoni krooni peale, kuna see 1925. a. oli 4.643 miljonit krooni. Mitmesuguste tööstuste hulgas omab rauaärtsi produktsioon esimese koha rekordsaavutusega 8.500.000 tonni. Toorraua produktsioon tõusis 7% võrra, nimelt 462.155 tonni peale. Raua ja teraseproduktsioon näitab võrdlemisi väikest tõusu — umbes 6% võrra rohkem kui eelmisel aastal. Ülejäänud metallide koguproduksiooni väärtus tõusis 72,6 miljoni pealt 75,4 miljoni krooni peale. Puutööstuse alal suurenes peamiselt saetud ja hõõveldatud materjali valmistamine 6 miljoni krooni võrra. Ka puupapi, papi ja paberi, samuti toiduainete ning riide valmistus näitab suurenenud arvusi.

Seevastu on vedurite-, jalanõude- ja kummitööstuses märgata vähenemist.

Elektrijõu tarvitamine on aga tõusnud umbes 7% võrra, nimelt 3.975 miljoni kilovatt-tunni peale 1926. aastal.

Rootsi ehitab suurima kalakonserveerimistehase Euroopas.

„Sveriges Förenade Konservfabriken“, juhtiv ettevõtte omal alal, ehitab praegu Göteborgi kalasadamas kalakonserveerimisvabrikut, mis saavat suurim ja moodsaim kogu Euroopas. Vabrik ehitatakse otse vee ääre, nii et kalalaevad, mis tulevad Islandist ja Põhja-Atlantikust, oma laadungid otse külmutusruumidesse lossida võivad. Külmutusruumi pindala ulatub 100.000 ruutmeetrini. Vabrikuhoone on 220 jalga pikk,

142 jalga lai ja 5 korda kõrge. Sissesead kuni üksikasjadeni tahab olla praegusaja tehnika viimane sõna ja sisaldab kõike, mis mitmesuguste kalade conserveerimiseks vajaline.

Itaalia:

Rahareform.

Tähtsaks sündmuseks Itaalia majandusel oli liira kulla alusele üleviimine dekreetseadusega 21. detsembril.

Otsus rahareformiks oli tehtud valitsuse poolt ühenduses kokkuleppe saavutamiseks Bank of England ja Federal Reserve Bank of New-York'iga, kes 15 riikliku emissioonipanga grupi eesotsas seisid, laenu kohta Itaaliale 75 miljoni dollari suuruses, ja ühe hariliste pankade grupiga, J. Morgani pangaga eesotsas, laenu suhtes 50 miljoni dollari suuruses. Ühes nende krediitidega on Itaalia kullas ehk kulla alusel seisvas välisvaluutas 16.497 miljonit liirat umbes 15.500 miljoni liira pangatähtede katteks, mis, välja teeb ligi 94%.

Ei või oletada, et raskused möödunud. Liira on stabiliseeritud, kuid nüüd algab võitlus stabiliteedi alalhoidmiseks.

Liira devaloriseerimise tähtsamaks põhjuseks devaloriseerimise viimasel ajajärgul 1925.—1926. aastal oli Itaalia väliskaubanduse suur passiviteet. Alates 1926. aasta lõpust on Itaalia väliskaubanduse bilanss suuresti paranenud. Kuid tuleb silmas pidada, et see bilansi paranemine ainult ajutist laadi on: Itaalia ei ole oma tööstuse jaoks kivistisi ega tooresaineid, mida välismaalt sisse tuleb vedada; samuti tuleb sisse vedada suurel hulgal toiduaineid tihedalt elava rahva jaoks, mille arv veel kiiresti suureneb; sissevedu oli vähenenud tööstuse depressiooni tõttu, millele järgnes tooraine sisseveo langemine. Stabiliseerimise järele ja majanduse kriisi möödumisel tõuseb kauba tarvitus elanikkude poolt, millele järgneb sisseveo suurenemine.

Liira stabiliteedi alalhoidmine oleneb nõnda täiesti väliskrediidist, samuti nagu ka Itaalia majandusliku tõusu võimalus.

Kuid rahareform oma suureprotsendilise kindlustusega kullas ja välisvaluutas on fashistliku reshiimi uueks mõjuvaks kindlustuseks. Peale selle on rahvusvahelised rahandusringkonnad laenu andmisega üles näidanud oma usku Itaalia olevikku ja tulevikku. Sellel asjaolul saab suur mõju olema rahvusvahelise kapitali voolu peale Itaaliasse.

Eeltööd rahareformiks ja läbirääkimised välislaenu asjus peeti täielises saladuses — spekulatsioonide ärahoidmiseks.

Tolliteateid.

Tollikomitee otsusi mõnede kaupade tollimise kohta.

Avaldatakse teadmiseks, et tollikomitee otsustas tunnistada:

I. A. Sisseveotariifis.

Kuivatatud mustikad t. t. § 7 alla kuuluvaks kui kuivatatud marjad. (Tollikomitee otsus 14. I. 28. a. nr. 1484.)

Kangas, mis valmistatud puuvillasest ja kunstsiidi kiust (vist-rast), siidiläikega, t. t. § 197 p. 1 alla kuuluvaks. (Tollikomitee otsus 14. I. 28. a. nr. 1482.)

Uued seadused ja määrused.

Varemalt väljaantud määruste muutmiseks on „Riigi Teataja“ nr. 7 k. a. avaldatud määrus sisseveotolli tagasimaksmise kohta tooresainete eest, mis ekspordeeritavate kodumaa paberisaduste valmistamiseks tarvitatud.

Tolli makstakse tagasi järgmiselt:

Iga 100 kg. ajalehe- või trükipaberi eest 0,14 k. fl.
 „ 100 „ pakkimispaberi eest 0,25 „ „
 „ 100 „ kuiva tselluloosi eest 0,10 „ „

Iga 100 kg. valge paberi eest, mis pleegitud tselluloosist valmistatud 0,95 k. fr.
 „ 100 „ värvilise trükipaberi eest 0,98 „ „
 Et tolli tagasi saada, peab eksportöör igakord esitama kaubandus-tööstusministri eriumi tunnistuse, et kaup on kodumaa valmistatud.

Äriettevõtete koosolekuid.

15. veebruaril:

A.-s. „Astoria“ erakorraline peakoosolek kell 17 S. Tartu mnt. 47.

16. veebruaril:

A.-s. „Regina“ erakorraline peakoosolek kell 17 S. Tartu mnt. 47.

28. veebruaril:

O.-ü. „Silikat“ korraline peakoosolek kell 19 Hotel du Nord'is, Rataskaevu t.

1. märtsil:

O.- „Emlo“ korraline peakoosolek Tallinn Pikk t. 17.

4. märtsil:

A.-s. „Varraku“ aktsionäride peakoosolek kell 12 S. Karja t., Ametnikkude panga ruumes.

Turgude ülevaade.

Kaubahindade kõikumine suurmüügil Tallinnas 1927. a.

Mõnede kaupade hinnad kõiguvad juba aastaaja järele tugevasti. Niisugused kaubad on näit. või ja munad, mis harilikult suvel odavad, talvel kallimad. Peale niisuguste hinnakõikumiste, mis aastaaja järele korduvad, on 1927. a. mitmete kaupade hindasid osalt palju muutnud. Toome alamal lühikese ülevaate mõnede tähtsamate Eesti eksport- ja importkaupade hinna kõikumise kohta Tallinna börsikomitee andmete järele.

Rukkid ja rukkijahud.

Rukistel tõusis hind 1927. a. Vene rukkid maksid aasta algusel 310—315 mk. pd., aasta lõpul 335—340 mk. Eesti rukiste hind oli aasta lõpul 335—340 mk. Üksvahe suvel olid rukkid veel kallimad — mai-, juuni- ja juulikuus, kus puud juba 365 margani tõusis. 1926. a. algusest saadik on rukiste hind märksa tõusnud. 1926. a. jaan. alguses maksid Vene ja Poola rukkid 265—275 mk. pd. Rukiste kallinemisel on ka rukkijahudel hind tõusnud. Tallinna suurveskite rukkijahu hind oli jaan. 325—335 mk. pd., dets. esimesel poolel aga 345—360 mk.

Nisujahud.

Ameerika ja Inglise pehmed nisujahud maksid aasta algusel 840—900 mk. pd., dets. keskpaigas 800—830 mk., sõredad jahud maksid aasta algusel 885—900, detsembril keskpaigas 820—825 mk. pd. Vahel olid nad veel odavamad kui detsembris. Tallinna suurveskite nisujahude hind oli aasta algul 685—915, dets. keskpaigas 670—900 mk. pd.

Kaerad.

Eesti kaerad maksid aasta algusel 250—255 mk. pd., dets. esimesel poolel aga 280—285 mk. pd. Juuni- ja juulikuus olid kaerad kõige kallimad — 285—290 mk. pd.

Odrad.

Nii toidu- kui ka õlleodrad kallinesid 1927. a. jooksul järjekindlalt. Hind oli aasta algusel toiduotradel 265—275 mk., 14. dets. aga 335—345 mk. pd., õlleotradel aasta alguses 295—310 ja 14. dets. 345—365 mk. pd.

Kartulid.

Eksportkartulid maksid aasta alguses 50—52 mk. pd. Juulikuu esimesel poolel tõusis kartulite hind juba 95—100 mk. peale pd., langes aga hiljem tagasi 80—85 mk. peale pd. 14. dets.

Sealiha.

I sort sealiha maksis aasta alguses 1600—1680 mk. pd. Hiljem läks ta ikka odavamaks ja juunikuul lõpul oli hind ainult 800—1120 mk. pd. Selle järele tõusis hind, kuid langes vahel jälle tagasi ja 14. dets. oli hind 1320—1360 mk. pd. Võrreldes 1926. a. hindadega oli sealiha 1927. a. üldse odav. 1926. a. tõusis sealiha hind üle 2000 marga kord.

Veiseliha.

Veiselihal langes hind 1927. a. Aasta algusel maksis I. sort veiseliha 800—1120 mk. pd. Nov.-kuul lõpul ja dets. esimesel poolel oli veiseliha hind 600—1000 mk. pd.

Või.

Eksportvõi I sort maksis 1927. aasta algusel 4000—4200 mk. pd. Suvel langes või hind odavamaks, vahel 3600—3800 mk. pd. Dets. alguses oli hind 5200—5400 mk. pd., 14. dets. aga 5000—5200. Nii kõrget hinda kui 1927. a. dets., või 1926. a. ei olnud. Siis oli kõrgem hind detsembris 4800 mk. pd.

Munad.

Munad maksid 1927. a. alguses I sort 13.680 mk. ja II sort 12.240 mk. kast (1440. muna). Dets. esimesel poolel oli munade hind I sort 16.560 mk. ja II sort 15.840 mk. kast. 1926. a. dets. keskpaigas oli munade hind sama kõrge kui läinud aasta dets. esimesel poolel. Aprilli lõpul ja maikuu 1927. a. maksid munad I sort 7200 ja II sort 6480 mk. kast.

Heeringad.

Heeringad läksid 1927. a. jooksul odavamaks. Aasta alguses maksid kallimad heeringad 4900—5700 mk. tünn, dets. esimesel poolel oli nende heeringate tünni hind 4300—5400 mk. Üksvahe oli hind veel odavam — 4000—5100 mk. tünn.

Suhkur.

Suhkrul langes hind 1927. a. jooksul peaaegu järjekindlalt. Aasta alguses maksis Saksamaa ja Poola suhkur 810—820 mk. pd., 14. dets. aga 690—695 mk. pd. Novembrikuus oli hind veel odavam — üksvahe 660—665 mk. Suhkru hinna langemine on olnud ainult tagasimineku 1926. a. lõpul alanud suhkruhinna tõusust. 1926. a. algul maksis Poola ja Saksa suhkur 665—670 mk. pd.

Riis.

Riis (Burma I s.) maksis aasta alguses 680 mk., dets. esimesel poolel 620 mk. pd. Hind langes aeg-ajalt aasta jooksul.

Linad.

Linade hind, mis 1926. a. langes, hakkas 1927. a. tõusma. Kõige kõrgem oli hind oktoobris 1927. a. Linade hinnad olid 1927. a.:

	12. jaan.	14. dets.
Liivi R.	1250—1300	2300—2350
Petseri R.	1400—1450	2650—2700
Võru R.	1400—1450	2550—2600
Tartu R.	1300—1350	2300—2350

Linaseemned.

Külvilinaseemned maksid aasta alguses 300—320 mk., 14. dets. 450—460 mk. pd. Ligi sama kõrge, kui aasta lõpul, oli külvilinaseemnete hind ka kevadel külvi eel.

Tulitikud.

Originaalkast (500 toosi) tulitikke maksis aasta algul 4250—4500 mk., dets. 7000—8300 mk.

Tallanahk.

Tallanahk Eesti nahast maksis aasta algul 5400—5600, dets. 6000—6400 mk., Ameerika nahast aasta algul 5600—6200, dets. 6000—6800 mk. pd.

Raud.

Sordi- ja vitsraud läksid 1927. a. odavamaks. Sordiraud maksis jaan. keskpaigas 235—245, dets. keskpaigas 225—230 mk. pd. Vitsaraud maksis jaan. 340—520, dets. 300—330 mk. pd.

Toiduainete turg.

London.	
10. II. 28. Nisu, kaal—496 Ingl. nl.	
Northern Manitoba £	— — 55/6
Hard Winter ”	— — 49/—
Rosario Santa ”	— — 47/—
Jahu, kaal — 280 Ingl. naela.	
Manitoba ”	— — 36/3
Austraalia ”	— — 35/—
Kansas ”	— — 36/—
Odrad, Kanada Nr. 3, kaal — 370 Ingl. naela ”	— — 37/3
California, kaal — 424 Ingl. naela ”	— — 53/—

Kaerad, kaal—320 Ingl. naela	
La Plata ”	— — 25/9
Canada № 2 ”	— — —
4. II. 28. Linad, cif.	
Riga Z. K. £	102.0 — —
Pärnu H. D. ”	99.0 — —
Slanetz U/A Medium ”	110.0 — —
Bacon, kaal — 112 Ingl. naela sh.	
Iiri ”	87.0 — 102.0
Daani ”	80.0 — 85.0
Kanada ”	74.0 — 83.0
Munad, kaal — 120 Ingl. naela	
Inglise ; ”	19.0 — 20.6

Või, kaal — 112 Ingl. n.		
Hollandi	”	190.0 — 192.0
Daani	”	176.0 — 178.0
Uns-Meremaa	”	142.0 — 164.0
Austraalia	”	136.0 — 160.0
Argentiina	”	138.0 — 148.0
7. II Eesti või	”	156/— — 160/—

Hamburg.

10. I. 28. Nisu		
Sisemaa, tonni eest . . .	Rmk.	234—238
Manitoba, cif 100 kgr. eest term. fl.		15.95
Hard Winter, cif 100 kgr. eest termiin	fl.	13.50
Ameerika jahu, cif. 100 kgr eest termiin	\$	6¼ 7¼
Rukis		
Sisemaa, tonni eest . . .	Rmk.	238—242
Western II, cif 100 kgr eest	fl.	12.30
Kaerad		
Sisemaa, tonni eest . . .	Rmk.	220—234

9. II. 28. Odrad, talve		
Sisemaa, tonni eest . . .	Rmk.	—
Odrad, suve		
Sisemaa, tonni eest . . .	”	234—260
Suhkur		
C. S. R. Feinkorn, 50 kgr. eest loco	£	14/8¼
Saksa „Eksport“, 50 kgr. eest termiin	£	14/8¼
Riis		
Burmah II, 50 kgr. eest . .	”	14/9
Rasv		
Purelard American, 100 kgr. eest	\$	30
Steamlard 100 kgr. eest .	”	28¾
Või, Berliini en gros hinnad, tsentneri eest	Rmk.	
Sisemaa I sort	”	173
” II „	”	159
Välismaa I sort	”	197—201
Eesti või	”	182—184

Välisbörsid :

	L O N D O N											
	30. I	31. I	1. II	2. II	3. II	4. II	6. II	7. II	8. II	9. II	10. II	
Frank . . .	124.02	124.02	124.02	124.—	124.—	124.02	124.02	124.02	124.02	124.02	124.02	124.02
Dollar . . .	4.8718	4.8704	4.8712	4.8712	4.8662	4.8706	4.8716	4.8718	4.8714	4.8714	4.8726	4.8726
Rootsi kroon	18.16¼/8	18.15	18.15¼/4	18.14¼/4	18.14¼/8	18.14¼/2	18.155/8	18.157/8	18.15½/2	18.15½/2	18.15¾/4	18.15¾/4
Daani kroon	18.20¾/4	18.20¼/4	18.20	18.20	18.19¾/8	18.19¾/4	18.20¼/8	18.20	18.20¾/4	18.20½/2	18.20½/2	18.20½/2
Norra kroon	18.32	18.32¼/4	18.32¼/4	18.32¼/4	18.32¼/4	18.32¼/4	18.32	18.31¾/4	18.31¼/4	18.30½/2	18.31	18.31
Saksa mark	20.45¼/4	20.45	20.44	20.42¾/8	20.42¾/4	20.42	20.42¾/4	20.42¾/8	20.42¾/4	20.43	20.44¼/4	20.44¼/4
Soome mark	193.62	193.62	193.45	193.45	193.30	193.40	193.40	193.40	193.34	193.45	193.50	193.50
Floriin. . .	12.0850	12.0818	12.0834	12.0850	12.0943	12.0956	12.0918	12.0912	12.0956	12.1025	12.1062	12.1062
Liir	92.20	92.04	92.00	91.98	92.00	92.14	92.12	92.08	92.06	92.06	92.05	92.05
Helveetsia fr.	25.32	25.315/8	25.32¼/4	25.32¼/4	25.32¼/4	25.32¼/4	25.32¼/2	25.327/8	25.33	25.33¼/2	25.36	25.36
Tshehhosl.kr	164.37	164.31	164.37	164.37	164.31	164.31	164.31	164.37	164.37	164.37	164.37	164.37
Belgia frank	34.97¼/4	34.97	34.98¼/4	34.98½/2	34.98½/2	34.98	34.99	34.99	34.99½/2	34.99¾/4	35.00	35.00
Shillingid	34.57	34.56	34.57	34.57	34.57	34.58	34.58	34.59	34.60	34.60	34.62	34.62
Poola slot												
Pengo . . .	27.87	27.87	27.87	27.87	27.87	27.87	27.87	27.87	27.88	27.88	27.88	27.88
Latt	25.25	25.25	25.25	25.25	25.25	25.25	25.25	25.25	25.25	25.25	25.25	25.25
Litt	49.—	49.—	49.—	49.—	49.—	49.—	49.—	49.—	49.—	49.—	49.—	49.—
Tsherv. . .	944.—	944.—	944.—	944.—	944.—	944.—	944.—	944.—	944.—	944.—	944.—	944.—
Eesti kroon.	18.22	18.22	18.22	18.22	18.22	18.22	18.22	18.22	18.22	18.22	18.22	18.22
Hõbe p/unts	2/2¼/4	2/2¼/4	2/2¼/8	2/2¾/16	2/2¼/8	2/2¼/8	2/2¼/8	2/2¼/16	2/2¼/8	2/2¼/8	2/2¼/8	2/2¾/8
Plaat. p/unts						315/—						

	B E R L I N										
	30. I	31. I	1. II	2. II	3. II	4. II	6. II	7. II	8. II	9. II	10. II
Naelsterling	20.453	20.444	20.433	20.424	20.419	20.42	20.424	20.418	20.423	20.428	20.442
Frank . . .	16.49	16.49	16.48	16.47	16.47	16.46	16.46	16.465	16.47	16.47	16.48
Dollar . . .	4.1965	4.1970	4.195	4.1925	4.194	4.192	4.1925	4.1910	4.1915	4.193	4.194
Rootsi kroon	112.58	112.56	112.55	112.51	112.60	112.50	112.50	112.46	112.46	—	112.53
Daani kroon	112.40	112.33	112.29	112.25	112.23	112.21	112.23	112.19	112.21	—	112.30
Norra kroon	111.63	111.58	111.52	111.47	111.44	111.42	111.46	111.47	111.49	—	111.61
Soome mark	10.566	10.568	10.562	10.555	10.555	10.555	10.556	—	10.557	—	10.563
Floriin. . .	169.29	169.18	169.09	169.02	168.84	168.85	168.87	168.88	168.88	169.05	168.82
Liir	22.23	22.21	22.215	22.21	22.185	22.18	22.18	22.18	22.19	—	22.205
Helveetsia fr.	80.75	80.74	80.71	80.64	80.645	80.63	80.64	80.63	80.63	—	80.66
Tshehhosl.kr.	12.434	12.439	12.433	12.424	12.427	12.422	12.422	12.42	12.418	12.423	12.427
Belgia frank.	58.165	58.465	58.45	58.37	58.37	58.375	58.385	58.355	58.33	—	58.395

Tallinna börsikomitee juures asuva kaupade ja prahtide komisjoni poolt koteeritavate kaupade nimekiri ja hinnad (en gros).

Jahud: nisu, pehme, kõrgem s., Ameerika ja Inglise pd. 8.00—8.20	Õlikoogid, linaseemne pd. 3.30
" sõre, kõrgem sort	" päevalille " 3.35
" Ameerika ja Inglise " 8.05—8.25	" soja, jahu " 3.45
"J. Puhk ja Pojad" rukkijahu " 3.30—3.40	Jahu, päevalille " 3.45
" " " " " " 4.60—4.80	Segajõutoit I s. " 3.35
"J. Puhk ja Pojad" suurveski saadused. Hinnad arvatud 50 klg. eest ühes valge puuvil- lase kotiga.	Mais " II s. " 2.85
Püülijahu:	Suhkrupeedi koogid " 1.70
Rukkipüüli patent (à 50 kg.) puud 5.50	Nisukliid " 2.30—2.45
" harilik " 4.80	Puuvillane riie, Bjas arss. 0.42—0.52
"Eesti Parem" saiajahu à 50 kg. " 8.05	" Mitkal " 0.32—0.38
"Kaley" " " " " " 7.75	Lina, Liivi R. pd. 27.50—28.00
"Taara" " " " " " 7.45	" Petseri " 30.00—30.50
"Kungla" " " " " " 6.85	" Võru " 29.50—30.00
"Sampo" " " " " " 6.45	" Tartu " 27.50—28.00
Manna " 8.65	Linaseemned, õli 90% basis " —
Glanular " 7.85	Linaseemned, külvi " —
" poolsõre " 8.25	Takud, Codilla, I sort " —
" sõre " 8.35	" " II " " —
Jahu: nisu, pehme — sõre " 6.70—8.90	" " III " " —
A/S. Rotermanni teh.:	Kivistüsi, auru, Yorkshire, 2k.pest. " 0.42—0.43
Jahu: nisu, pehme — sõre " 6.70—8.70	" " Newcastle " 0.41—0.43
" rukki " 3.35—3.45	" sepa " 0.43—0.44
" " püüli " 4.60—4.70	Koks, valu " 0.70—0.75
Rukis, Eesti " —	" gaasi " 0.75
" Ameerika " 3.40—3.45	Põlevkivi, I sort A " 0.10
Kaerad, toidu, Eesti " —	" I " B " " 0.09
" " Saksa ja Poola " 3.00—3.10	" II " " " 0.07½
Odrad, õlle " 3.65—3.70	" III " " " 0.05
Odrad, toidu " 3.45—3.50	" Fenolaat " 1.50—1.60
Riis, Burma II " 6.20—6.25	" Gudroon " 2.15—2.25
Kartulid, eksport " 1.15—1.20	Riigi turbatööstus: „Turba“ " 0.21
" piirituse " 0.80—0.85	Põlevkivipigi " 1.90—2.20
Kartulitärklis „Superieur“ " 6.75	Raud, sordi " 2.25—2.30
Piim, pudelites ltr. —	" vits " 3.00—3.80
Või, eksport, I sort pd. 44.00—46.00	" plekk " 3.20—4.20
Margariin, välismaa " 20.80	" plekk, tsingitud " 6.00—6.50
" kodumaa " 18.20—20.80	Raudtalad " 2.30—2.50
Kaseiin, Eesti " 13.50—14.00	Teras, vedru " 4.40—5.00
Juust „Schweitsi“, kodumaa " 28.00—29.00	" tööriistade " 12.00—14.00
Munad, eksport I s. (kast 1440 tk.) kast —	" talle " 2.70—2.80
" " II s. (" 1440 tk.) " —	Belgia reejalase teras, sitkus 45 " —
Kakao, Hollandi pd. 25.00—32.00	Malm " —
" Inglise " 22.00—26.00	Inglitina " 110.00—114.00
" Ameerika " 19.00—20.00	Seatina " 31.00—36.00
Kohv, Rio, Santos " 46.00—48.00	Vaskplekk, punane " 34.00—36.00
" Kesk-Ameerika sordid " 55.00—73.00	" valge " 18.00
Tee, lahtine, Orange Pekoe, Tseilon " 88.00—93.00	Tsinkplekk " 4.50—4.60
" " Orange Pekoe, Java " 78.00—88.00	Masinaõli, Vene, " 4.90—5.20
" " Moning, Hiina " 44.00—48.00	" Ameerika " 5.80—7.00
Suhkur, peenike, valge, Saksam. " —	" mootori " 6.50—11.00
" " " Tshehhosl. " 6.90—7.00	" auto " 6.50—11.00
Suhkur, peenike, valge, Poola " 6.70—6.75	Linaseemneõli " 14.10—15.40
Siirup, kartuli, 420/0 " 6.75	Värnits " 14.50—16.00
Glükoos " 6.50	Tsilindriõli, Vene " —
Sool, lahtine, Saksa " 0.52—0.54	" Ameerika haril. aur. 280 ^o " 5.10—6.00
Heeringad, Yarmouth, Mat- " 88.00—93.00	" ülekuum. " 320 ^o " 7.50—9.00
ties " 78.00—88.00	Põlevkiviõli " 1.70—1.80
Heeringad, Yarmouth Mat- " 44.00—48.00	Nafta, Vene " 2.20—2.45
tulls " 47.00—49.00	" Ameerika " 2.00—2.25
Heeringad, Schotl, Matties " 47.00—51.00	Petrooleum, Vene, sisternid ja vaadid " 3.10—3.25
" " Matfulls " 50.00—54.00	" Am, sistern. ja vaadid " 3.10—3.25
" " " " " 24.00—25.00	Bensiin, Vene " 4.70—4.90
Liha, sea, I sort pd. 13.20—14.00	" Ameerika " 4.70—4.90
Liha, looma, I sort " 7.20—10.00	Piiritus, eksport (excl. vaat) fob kodumaa " ltr. 0.48
	Pesuosoda, välismaa pd. —
	" " " " " 1.65—1.70
	Seebikivi " 4.80—5.00

Värvid, nigrosiin, veessulav, välism. pd.	96.00
" tsinkvalge, välism.	14.00—14.50
" tinavalge,	13 50—14.00
" ooker,	3 60—4.70
Väetisained,	
salpeter, Norra 100 kg. tünn	18.00
" Tshilli 75 kott	17.10
" superfosfaat 18—200/o 100 kg.	5.80
" thomasjahu 16—170/o 100 kg.	5.20
" kaalisool 30/o, 100 kg.	7 85
" 40/o	9.95
" kainiit 12/o pd.	4.50
Vävelhapuammoniaak 75 kg. kott	17.—
Lubjalämmastik 100 kg.	16 50
Vosvoriit, Eesti 6/o	—
Eesti rikast. vosvoriit 28—30/o	—
100 kg.	5.00
Paber, rotatsiooni pd	4.40
Tsement, Portland, Kunda	—
pütt 10 pd. 10 nl. tünn	8.75
"	8 75
Tsement, Aseri	—
Kriit, toores pd.	—
" pestud	1.20—1.25
"	1 20
Asfalt	—
Kivitõrv, välismaa	—
Lubi	0 43—0.50
Kips, tükkides	0.25
" jahvatatud	0.40
" krohvimise	0.60—0.70
Tulitikud, orig. kast (5000 toosi)	82.00—93.00
Nahk, talla, Eesti, kodumaa tooresnahast, I s. pd.	68 00—70.00
Nahk, talla, Ameerika tooresn. valmistatud, I sort	74.00—76.00
Nahk, talla, Ameerika tooresn. valmistatud, II sort	68.00—70.00

Liverpooli börs: Puuvill.

Ameerika Fully Middling Inglise naela (lbs) eest veebr. 6 Inglise pensi (d) loko 9.83, märts 9.24, mai 9.23, juuli 9.20.

Lina	Prahid:
Tallinn — Stettiin	tonn sh. 22/6
" — Gent	" " 24/—
" — Dundee	" " 37/—
" — Belfast	" " 52/—

Takud	Standard
Puumaterjalid	
Tallinn — London	" sh. —
" — E. C. C. P. (Inglise idarand)	" " —
" — Antwerpen	" " 40/—
" — Hull	" " 45/—
" — Manchester	" " 55/—
" — Rotterdam	Hfl. 20.—
" — Amsterdam	" " 21.—

Jäätaks 25/o.

Segakaup	
Tallinn — Stettiin	tonn sh. 12—25/—
" — London	" " —
" — Stokholm	" " —

Või	
Tallinn — Stettiin	tünn sh. 1/6

Kartulid	
Tallinn — Stokholm	tonn Rkr. 10—12

Tallinna börsi kursisedel.

		30 I	1. II	3 II	6 II	8 II	10. II	
New-York	T.	—	—	—	—	—	—	—
	O.	3 72 ¹ / ₄	3 72 ¹ / ₄	3 72 ¹ / ₄	3 72 ¹ / ₂	3 72 ¹ / ₂	3 72 ¹ / ₂	—
	M.	3 73 ¹ / ₄	3 73 ¹ / ₄	3 73 ¹ / ₄	3 73 ¹ / ₂	3 73 ¹ / ₂	3 73 ¹ / ₂	—
London	T.	—	—	—	—	—	—	—
	O.	18 14	18 13	18 12	18 14	18 15	18 15	—
	M.	18 19	18 18	18 17	18 19	18 20	18 20	—
Berliin	T.	—	—	—	—	—	—	—
	O.	88.70	88.65	88.80	88.85	88.85	88.80	—
	M.	89 30	89.25	89.40	89.45	89.45	89 40	—
Helsingi	T.	—	—	—	—	—	—	—
	O.	9.36	9.36	9.37	9.37	9.37	9.37	—
	M.	9 40	9.40	9.41	9.41	9.41	9.41	—
Stokholm	T.	—	—	—	—	—	—	—
	O.	99 85	99 90	99.95	100.—	99.95	99.95	—
	M.	100.45	100.50	100.55	100.60	100.55	100.55	—
Kopenhaagen	T.	—	—	—	—	—	—	—
	O.	99.65	99 60	99.65	99.70	99.70	99.70	—
	M.	100.25	100.20	100.25	100.30	100.30	100.30	—
Oslo	T.	—	—	—	—	—	—	—
	O.	99.—	99.95	98.95	99.05	99.10	99.10	—
	M.	99.80	99.75	99.75	99.85	99.90	99.90	—
Pariis	T.	—	—	—	—	—	—	—
	O.	14.65	14 65	14.65	14.65	14.65	14.65	—
	M.	14.90	14.90	14.90	14.90	14.90	14.90	—
Amsterdam	T.	—	—	—	—	—	—	—
	O.	150.—	149 95	149.95	149.90	150.—	149.80	—
	M.	150.80	150.75	150.75	150.70	150.80	150 60	—
Riia	T.	—	—	—	—	—	—	—
	O.	71.80	71.80	71 80	71.85	71.85	71.85	—
	M.	72.30	72 30	72.30	72.35	72.35	72.35	—
Zürich	T.	—	—	—	—	—	—	—
	O.	71.65	71 60	71 60	71.65	71.65	71.65	—
	M.	72.25	72.20	72.20	72.25	72.25	72.25	—
Brüssel	T.	—	—	—	—	—	—	—
	O.	51.80	51.85	51.85	51.85	51.85	51.85	—
	M.	52.30	52.35	52.35	52.35	52.35	52 35	—
Milano	T.	—	—	—	—	—	—	—
	O.	19.70	19.70	19.70	19.70	19.70	19.70	—
	M.	20.10	20.10	20.10	20.10	20 10	20.10	—
Praha	T.	—	—	—	—	—	—	—
	O.	11.05	11.05	11.05	11.05	11.05	11.05	—
	M.	11.25	11.25	11.25	11.25	11.25	11.25	—
Viin	T.	—	—	—	—	—	—	—
	O.	52.45	52.45	52.45	52 45	52.45	52.45	—
	M.	53.05	53.05	53.05	53.05	53.05	53 05	—
Budapest	T.	—	—	—	—	—	—	—
	O.	65 05	65.05	65.05	65.10	65.10	65.10	—
	M.	65.75	65.75	65.75	66.80	66.80	65.80	—
Varssavi	T.	—	—	—	—	—	—	—
	O.	41.50	41 50	41.50	41.50	41.50	41.50	—
	M.	42.70	42.70	42.70	42.70	42.70	42.70	—
Kaunas	T.	—	—	—	—	—	—	—
	O.	36.70	36.70	36.70	36 75	36.75	36 75	—
	M.	37.30	37.30	37.30	37.35	37.35	37.35	—
Moskva tshekk	T.	—	—	—	—	—	—	—
	O.	192 —	192.—	192.—	192.—	192.—	192.—	—
	M.	193.50	193.50	193.50	193.50	193.50	193.50	—
Danzig	T.	—	—	—	—	—	—	—
	O.	—	—	—	—	72.60	72.60	—
	M.	—	—	—	—	73.20	73.20	—

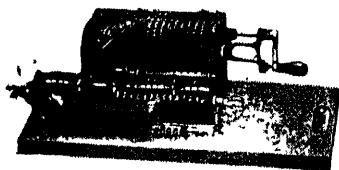
Alates 2. jaan. 1928. a. võetakse kursi määramisel New-Yorgi ja Londoni kohta arvesse 1 üksus (näiteks: 1 dollar - kr. 8.72/8.73), kuna teiste linnade kohta on aluseks võetud 100 üksust (näit. 100 Rmk. - Kr. 88.80/89.40).

Kuulutus.

Riigi Teatajas Nr. 2 s. a. avaldatud Eesti Hüpoteegipanga laenutingimuste § 2 ja juhatuskirja muudetud § 5 põhjal kutsub Eesti Hüpoteegipanga juhatus üles kõiki selle panga 8⁰/₀-liste markades väljendatud pantlehtede pidajaid nende käes olevaid pantlehti uute, **kroonides väljendatud 8⁰/₀-liste pantlehtede vastu ümber vahetama** ja selleks seniseid pantlehti ühes talongidega ja kupongipoognatega Panga juhatusese kviitungi vastu ette panema, kes hiljem ühe kuu jooksul endiste pantlehtede asemele samaväärtselised uued lehed kroonides välja annab. Ümbervahetamine sünnib maksuta. Kellel pantlehed deposiidiks antud, neil tuleb tarviliku palvega vastavas ametkohas esineda. E. Hüpoteegipangale deponeeritud pantlehtede ümbervahetamise palvele tuleb deposiidi-kviitung kaasa lisada.

Tartus, 4. veebr. 1928.

Juhatus.

Paberi-, kirjutus- ja joonistusmaterjalid

Philipp Schaefer A/S.

Tallinn, Harju tän. nr. 21
Kõne nr. 12-12

Ainuesindused :

„Underwood“ kirjutusmasinad

„Dalton“ Ameer. kirjutav arvemasin

„Hannovera“ } arvemasinad
„Lipsia“ }

Soome raha- ja arhiivkapid
teraskambri sisseseeded
ja soomusused firma
Merivaara

Büroomasinat^e parandus-
töökoda

A.-S. Mey ja Landesen

Tallinn, Viru tän. nr. 9

Tel. 14-36

soovitab suurel ja väikesel arvul
kõiki tehnilisi

Keemiaaineid

Karpe

Määrdeõli

Masinarasva (tavotti)

Soola-, väävli- salpeetrihapet

Karnauba, Jaapani ja meevaha

Väävliit tükis ja pulbris

Seebikivi ja kamfooli

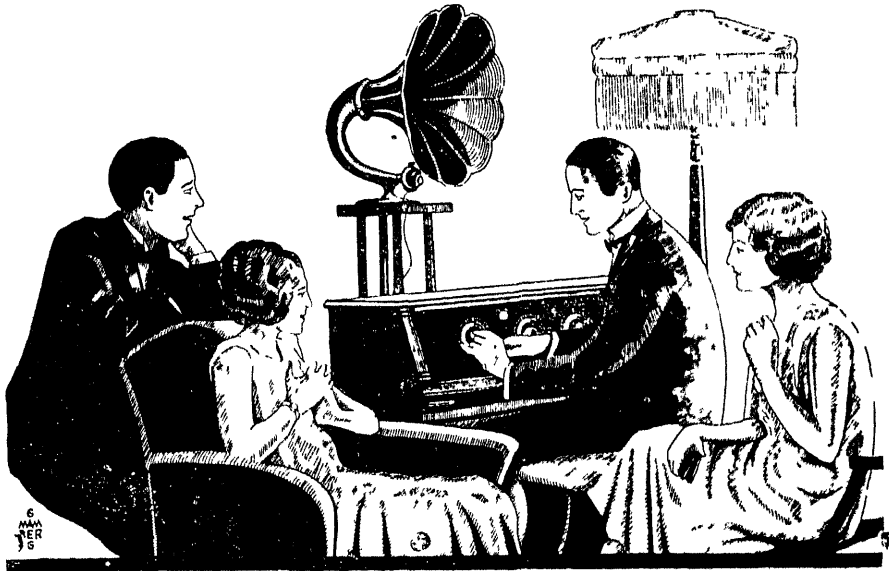
Sooda kaltsineeritud ja tükis

Schellaki, Sandarak, paraffiini

Smirgel ja klaaspaberit

Pigimusta, grafiiti

Fosforlupja j. n. e. j. n. e.

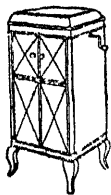
Rikkalikumas valikus soodsamail tingimusil leiate
raadioaparaate ja üksikosi
 alati suurärist.

Suurim aparaatide ja valjuhääldajate valik Eestis.
 Rikkalik üksikosade ladu viimaste uudistega.

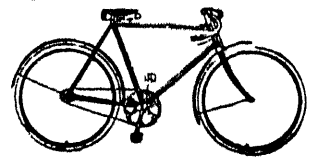
En gros ja en detail.

**Külastage meie väljapanekuid
 raadionäitusel Börsisaalis.**

Ilmakuulsad
 Parlophon ja
 His Master's Voice
 grammofonid ja
 elektrilisel teel sisse-
 mängitud plaadid.

Jalgrattad, kohased meie teedele.
 Humber.
 Starley.
 Toko.
 Phänomen.
 Corvette.

Lapsevankrid. Reisikohvrid.

A.-S. Tormolen & Ko.,
Talinnas,

Harju tän. 37.

Kõnetr. 15-02.

Osakond: Narvas, Joala 18.

Esindajad: Tartus, Teater ja Muusika, Rütli 8.

Haapsalus, M. Tamverk, Karja 5.

Rakveres, Raadiosport, Tallinna 20.